

[Tredje næstformand]

men her i salen og udtrykker håbet om, at den må få et godt indtryk af vort parlament og opnå gode kontakter med medlemmerne.

(Medlemmerne påhørte stående formandens velkomstord).

Den første sag på dagsordenen var:

**1) Spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Erhard Jakobsen (CD).**

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Som næste sag på dagsordenen er optaget spørgsmål om meddelelse af orlov til og indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Erhard Jakobsen, der har søgt om orlov fra den 26. oktober 1993, forretningsordenens § 42, stk. 3, litra c. Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles orlov som ansøgt, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**2) Indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse.**

*Forhandling*

Jens Jørgensen (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 1 medlem af Folketinget og at indkalde stedfortræderen.

Som ordfører for Udvalget til Valgs Prøvelse skal jeg gøre indstilling om, at stedfortræderen godkendes som midlertidigt medlem af Folketinget.

Hr. Erhard Jakobsen er valgt i Frederiksborg Amtskreds. I anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for Centrum-Demokraterne i denne amtskreds, overassistent *Addi Andersen*.

Udvalget til Valgs Prøvelse har i et møde i dag behandlet denne sag, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

*Indstilling*

Overassistent Addi Andersen godkendes

som midlertidigt medlem af Folketinget fra og med den 26. oktober 1993.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning*

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 111 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

**3) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 5:**

*Forespørgsel til miljøministeren [om, hvad regeringen vil gøre for at sikre, at private brøndeje-re kan få lov til at drikke deres eget brøndvand].*

Af Jørgen Winther (V), Jens Jørgensen (KF) og Aage Brusgaard (FP).

(Forespørgslen anmeldt 12/10 93).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

**4) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 6:**

*Forespørgsel til udenrigsministeren [om Danmarks holdning til FN's fremtidige rolle].*

Af Ritt Bjerregaard (S), Engell (KF), Hanne Severinsen (V), Gert Petersen (SF), Annette Just (FP), Peter Duetoft (CD), Jørgen Estrup (RV) og Ole M. Nielsen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 12/10 93).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

**5) Forespørgsel nr. F 3:**

*Forespørgsel til boligministeren:*

»Hvad vil ministeren gøre for at forhindre kreditforeningernes boykot af bl.a. landdistrikterne?«

Af Kristen Touborg (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 7/10 93. Fremme af forespørgslen vedtaget 14/10 93).

### *Begrundelse*

**Kristen Touborg (SF):**

Den overordnede hensigt med forespørgslen er at bringe klarhed over og helst en løsning på de problemer, kreditforeningernes udlånspolitik giver.

Vi har alle modtaget en lang række henvendelser fra private personer, kommuner og erhvervsdrivende. Det har boligministeren også, men det er ikke mit indtryk, at han lægger ret megen sjæl i at finde reelle løsninger på problemet. Jeg er opmærksom på, at ministeren har henstillet til kreditforeningerne, at man giver landområderne rimelige forhold, men ellers ikke noget. Jeg ved ikke, om det kan undskylde ministeren, men jeg er helt klar over, at ministeren har haft mange andre gøremål både i regeringen og ikke mindst i sit eget parti.

Jeg håber, ministeren her i dag er mere konkret, end ministerens handlinger har været hen gennem sommeren, så vi finder en løsning på problemerne.

### *Besvarelse*

**Boligministeren (Kofod-Svendsen):**

Socialistisk Folkeparti har stillet forespørgsel om, hvad jeg vil gøre for at forhindre kreditforeningernes boykot, som han kalder det, af bl.a. landdistrikterne.

Jeg vil gerne indledningsvis fastslå, at efter de oplysninger, jeg har fået fra realkreditinstitutterne om deres udlånspolitik såvel i landdistrikterne som i den øvrige del af landet, er der ikke tale om en boykot af specielle områder. Det følger af realkreditlovgivningen, at ledelsen i det enkelte realkreditinstitut har ansvaret for udlånspolitikken, både den generelle udlånspolitik og de konkrete bevillinger af lån.

Jeg kan ikke som boligminister pålægge institutterne at yde lån til bestemte ejendomme i bestemte områder. Det er derfor realkreditinstituttets ledelse, der fastlægger en ansvarlig udlånspolitik, der både skal være i overensstemmelse med den gældende lovgivning og tage hensyn til det enkelte instituts aktuelle økonomiske forhold.

Det er et af realkreditsystemets særkender, at grundlaget for det enkelte realkreditlån

er den faste ejendoms værdi. At vurdere og fastsætte værdien for en enkelt ejendom kræver et grundigt kendskab til den konkrete ejendom og til det område, ejendommen er beliggende i. Det er derfor i fuld overensstemmelse med realkreditlovens principper at lade ejendommens beliggenhed indgå som én af mange faktorer ved udmålingen af det enkelte realkreditlån.

Jeg vil gerne her understrege, at realkreditobligationer betragtes som særdeles sikre papirer, fordi realkreditlån er sikret i fast ejendom. Realkreditobligationerne kan afsættes til en pris, der gør det muligt for låntager at få et i forhold til andre lån relativt billigt lån.

Det er derfor altafgørende for realkreditsystemet, at der fortsat er tillid til realkreditobligationernes værdi og dermed også til realkreditinstitutternes evne til at værdiansætte den faste ejendom så korrekt som muligt. Og en korrekt værdiansættelse indebærer altså også en vurdering af ejendommens beliggenhed.

Selv om realkreditinstitutterne derfor efter lovgivningen er forpligtet til at inddrage ejendommens beliggenhed i vurderingen af ejendommen, er beliggenheden dog ikke den eneste og heller ikke den væsentligste faktor ved værdiansættelsen af ejendommen. Jeg lægger da også vægt på, at realkreditlån, der er den billigste form for finansiering for både ejerbolig og erhverv, kan tilbydes alle, uanset ejendommens geografiske beliggenhed, debtors soliditet eller alder.

En udlånspolitik, der på forhånd helt generelt udelukker visse ejendomme og visse geografiske områder, er ikke i realkreditlovens ånd. Det er fortsat den enkelte ejendoms værdi, der danner grundlag for det korrekte udmålte realkreditlån. Det princip mener jeg ikke at vi skal fravige.

Jeg mener dog heller ikke, at vi skal fravige princippet om, at det er ledelsen i det enkelte institut, der har ansvaret for instituttets udlånspolitik. Det bør fortsat være instituttets ledelse, der har ansvaret for en ansvarlig udlånspolitik, der er i overensstemmelse med den gældende lovgivning og instituttets forhold i øvrigt. Jeg agter derfor ikke at ændre realkreditloven på dette punkt.

Men jeg har naturligvis løbende drøftelser med realkreditinstitutterne, bl.a. af deres udlånspolitik. Jeg har under disse drøftelser un-

**[Bolligministeren]**

derstreges, at det er en grundig og realistisk værdiansættelse af den enkelte ejendom, der danner grundlag for det korrekte udmålte realkreditlån i forhold til realkreditlovgivningen. En udlånspolitik, der automatisk udelukker belåning på grund af beliggenhed, debitors alder eller økonomi, er efter min opfattelse ikke relevant ved realkreditbelåning.

Realkreditinstitutterne har over for mig, som jeg nævnte indledningsvis, tilkendegivet, at der ikke er tale om en udlånspolitik, der på forhånd boykotter bestemte områder. Det er imidlertid nødvendigt for institutterne, de seneste års tab og hensættelser taget i betragtning, at gennemføre en stramning af udlånspolitikken. Da det er min opfattelse, at realkreditloven ikke skal ændres for så vidt angår ansvaret for udlånspolitikken, har jeg i stedet i foråret for at skabe øget omsætning og aktivitet på ejendomsmarkedet gennemført en ændring af realkreditloven, der giver alle boligejere valgfrihed mellem annuitetslån og mixlån. Denne ændring kommer også boligejere i landdistrikterne til gode.

Jeg har endvidere af samme grund fået gennemført øget statstilskud til forskellige bygningsarbejder samt en forøgelse af byfornyelsesmidlerne. Disse initiativer vil også få betydning for landdistrikterne.

Herudover har regeringen gennemført en række andre lovforslag, der bl.a. indebærer adgang til kontantlån. Rentefaldet har samtidig gjort det gunstigt for alle boligejere – også dem i landdistrikterne – at omlægge højtforrentede realkreditlån til nyere lån med lavere rente.

Men det er ikke det eneste, regeringen har gjort. Netop forholdene i landdistrikterne har spillet en betydelig rolle for en række af regeringens initiativer – initiativer, der bl.a. letter adgangen til finansiering for mange virksomheder i landdistrikterne.

Alle de initiativer, regeringen enten har gennemført eller overvejer gennemført for at skabe en positiv udvikling i landdistrikterne, er der samlet redegjort for i regeringens handlingsplan for landdistrikterne, der netop er fremlagt.

Jeg skal derfor blot nævne nogle enkelte gennemførelse af en ordning med særlig renteløstede lån til de mindre og mellemstore virksomheder; udvidelse af garantiordningen til nye og mindre erhvervsaktiviteter; mulig-

hed for udlån på omkring 400 mio. kr. pr. år fra Vækstfonden.

Herudover har regeringen gennemført en ny lov om tilskud til iværksættere og en ny lov om hjemmeservice. Og sidst, men ikke mindst, hele arbejdsmarkedsreformen, der også rummer ganske mange muligheder for landdistrikterne.

Men regeringen er slet ikke færdig endnu. Jeg agter således allerede i denne folketings-samling at fremsætte et forslag om en særlig statsgarantiordning, der kan motivere realkreditinstitutterne til et øget udlån til skoler og forsøgsbyggeri. Også denne ordning vil skabe basis for øget aktivitet på byggeområdet, både i landområderne og i byområderne, og dermed sammen med regeringens handlingsplan for landdistrikterne bidrage til øget beskæftigelse og øgede indtægtsmuligheder for de mindre bysamfund.

Alt i alt finder jeg derfor, at der fra min og den samlede regerings side i meget vidt omfang er taget initiativer, der kan bane vejen for en positiv udvikling, også i landdistrikterne.

*Forhandling***Kristen Touborg (SF):**

Det danske realkreditsystem er på mange måder enestående. Det er et folkeligt kreditsystem bygget op nedefra på grundlag af solide danske andelsprincipper – i øvrigt det første område, hvor andelsprincippet er blevet anvendt ca. 30 år forud for den store andelsbølge i 1880'erne. Kernen har været et foreningsprincip, som skulle sikre billige og sikre lån med pant i fast ejendom. Kreditforeningernes primære rolle har været at agere formidler mellem låntager og långiver. Dette har været en forudsætning for det forholdsvis lave renteniveau på realkreditlån samt i medfør af små omkostninger en lav bidragsydelse. Særkendet for realkrediten har været foreningsprincippet og de lave omkostninger, der følger af formidlerrollen, uden at der stilles krav om overskud til udenforstående aktionærer.

Sådan var princippet, men op gennem 1980'erne ændrede ledelsen af kreditforeningerne karakter og selvopfattelse. Direktionerne tiltog sig større og større magt på bekostning af medlemsdemokratiet. Der blev indført ekspertstyre i disse tidligere medlemsstyrede foreninger.

[Kristen Touborg]

Konsekvensen kender vi alle. Kreditforeningernes direktioner og bestyrelser kom alle til at lide af volumensyge: jo større, des bedre. Man satsede entydigt på at nå frem til finansielle supermarkeder og forlod hermed de overordnede grundprincipper i realkreditsystemet, som er billige lån til medlemmerne, stor sikkerhed til obligationsejerne og mindst mulige administrationsomkostninger.

Vi er mange, som i den periode har oplevet at få tilbudt langt større lån, end man bad om, hos kreditforeningerne. Sådan nogle storhedsdrømme hos ledelsen i kreditforeningerne gav som bekendt kolossalt store tab, så for et par år siden anlagde man en ny og strammere udlånspolitik – det var man simpelt hen nødt til. Det var jo rimeligt nok set ud fra det synspunkt, at tabene nødvendigvis måtte nedbringes, men når man går så vidt, at man slet ikke vil tilbyde lån i landområder, medmindre der kan opnås 100 pct.s kommunegaranti, eller man kun tilbyder lån i meget begrænset omfang, så går kreditforeningerne langt ud over rimelighedens grænser.

Det er da også min opfattelse, at det er for smed at rette bager. Det er vist ikke specielt i udkantsområderne, der er tabt penge – ja, altså bortset fra visse prestigehotelprojekter og så på Færøerne naturligtvis.

Konsekvenserne af kreditforeningernes nye udlånspolitik er fuldstændig uoverskuelig. Vi kan for så vidt godt lægge alle vore gode hensigter om decentralisering og udvikling i udkantsområderne på hylden. Kreditforeningernes udlånspolitik vil reelt braklægge store landområder på lidt længere sigt. Der bliver tale om en regulær centralisering, uanset hvor mange velmenende regions-, kommune- og lokalplaner vi så end vedtager. Der er en lang række projekter over hele landet, som har fået afslag på lånansøgninger med henvisning til projektets geografiske beliggenhed. Den situation har et stort antal kommuner protesteret kraftigt imod, lige fra Højer i syd til Åbybro i nord.

Forskelsbehandlingen foregår inden for alle kategorier af byggeri. Jeg vil gerne her anføre nogle eksempler:

Højer Kommune anfører i en henvendelse til boligministeren, at det reelt er kreditforeningerne, som bestemmer, hvorvidt kvoter til støttet boligbyggeri kan udnyttes.

I Åbybro Kommune er det desuden erhvervsbyggeri, der har fået nej til lånansøgninger; bl.a. er en udbygning af den økologiske jordbrugsskole blevet ramt af lånestoppet.

I Ringkøbing Amt har kommuneforeningen taget initiativ til at få undersøgt, hvor stort problemet er. Man er her ved at indsamle oplysninger fra samtlige kommuner om antallet af afslag på lånansøgninger. Undersøgelsen er ikke afsluttet endnu, men det kan allerede på nuværende tidspunkt konstateres, at omfanget er ganske betydeligt både for boligbyggeri, erhvervsbyggeri og institutionsbyggeri.

Jeg vil her fremhæve et projekt, hvor afslaget virker særlig grotesk. Pensionisthøjskolen i Nr. Nissum, Lemvig Kommune, ønskede at opføre en nybygning til afløsning af nogle lejeboliger, men på trods af at byggeriet bevisligt ville gavne skolens driftsresultat både på kort og på lang sigt, at skolen har en solid egenkapital og bliver økonomisk fornuftigt drevet, at staten ville give garanti for 85 pct. af renterne, fik skolen alligevel et afslag på sin lånansøgning med den begrundelse, at der ikke er nogen alternativ anvendelse af bygningerne. Sådanne eksempler viser noget om problemets omfang.

Det er en fuldstændig uholdbar situation for en række mindre kommuner, at de bliver udsultet således. Derfor må det nu sikres, at kreditforeningernes udlånspolitik ændres. Vi ser gerne, at det sikres gennem en bæredygtig aftale mellem regeringen og kreditinstitutterne, men kan det ikke gennemføres, må der nødvendigvis lovgives om en løsning af problemerne på den ene eller den anden måde. Vi kan under ingen omstændigheder acceptere, at det er direktionerne i kreditforeningerne, som styrer udviklingen i landområderne.

Vi har udarbejdet et forslag om motiveret dagsorden. Dette forslag har vi forelagt samtlige partier, og det undrer mig, at jeg ikke har fået særlig mange positive tilbagemeldinger på det, når man tænker på problemets omfang. Jeg må så forvente, at hvis man ikke kan gå ind for dette forslag, må man have noget bedre at sætte i stedet.

Men jeg vil gerne på vegne af SF og Fremskridtspartiet fremsætte følgende:

*Forslag om motiveret dagsorden.*

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til

**[Kristen Touborg]**

- at sikre, at kreditforeningerne ikke diskriminerer bestemte områder eller ejendoms kategorier i Danmark,
  - at søge gennemført en genindførelse af tolagsprioriteringen, hvor 1. prioriteten bør udgøre 60 pct. af den konkrete værdiansættelse, og
  - at undersøge mulighederne for en kollektiv forsikringsgaranti for 2. prioriteten op til lovens fastsatte lånegrænse,
- går Folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 3).

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden af SF og Fremskridtspartiet: (se ovenfor.) Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

Selv om jeg er den næste ordfører i ordførerrækken, har jeg bedt om ordet allerede nu, fordi der er et par spørgsmål i forbindelse med den dagsorden, der nu er stillet af SF og Fremskridtspartiet, jeg gerne vil have afklaret med det samme.

I første punkt opfordrer SF regeringen til at sikre, at kreditforeningerne ikke diskriminerer bestemte landområder. Lad os nu antage, at det er rigtigt – det er jo diskutabelt indtil videre – hvad SF påstår i denne sætning. Så kunne jeg jo godt tænke mig at høre, hvad det er, SF forestiller sig. Har man gjort sig nogle tanker om, hvad det er, regeringen skal gøre for at sikre, at der ikke sker en sådan diskrimination? Det synes jeg kunne være nyttigt at få oplyst for at få lidt mere klarhed over, hvad der ligger i SF's og Fremskridtspartiets dagsordensforslag.

Dernæst vil jeg gerne sige, at tolagsbelåning er et stort spørgsmål at tage stilling til i forbindelse med en dagsorden. Allerede af den grund – men nok også af flere – vil Socialdemokratiet ikke kunne stemme for SF's dagsordensforslag. Men det er jo heller ikke dokumenteret nogen steder, at en tolagsbelåning vil styrke landdistrikterne – det ved jeg ikke om SF har nogen dokumentation for. Man kan have nogle formodninger, men det er jo langt fra sikkert, at det giver bedre lånevilkår.

Hvis man får en lånegrænse på 60 pct. til 1. prioritet, kan vi næsten være sikre på, at det bliver helt umuligt for landdistrikterne at få realkreditlån ud over 60 pct., og så bliver det jo værre, end det er i dag.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Det virker ikke, som om hr. Baadsgaard rigtig har forstået, hvad dette her handler om. Nu siger hr. Baadsgaard: Hvis vi antager, det er rigtigt, at landområderne diskrimineres – det kan vi bevise ret klart er rigtigt, som jeg skal vende tilbage til senere – hvad har vi så egentlig tænkt os? Jamen de 60 pct.s førstelagsprioritering er jo noget, man kan gennemføre i dag – ja, man kan sådan set også godt give andenlagsprioritering.

Det, vi vil, er at sikre, at man fremover kan få andenlagsprioriteringen med en større sikkerhed, end der er i dag. Det kan gøres på forskellige måder, men det vil jeg vende tilbage til senere.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Da såvel hr. Baadsgaard som ministeren satte spørgsmålstegn ved, om der overhovedet skulle være et problem, vil jeg godt fortælle, at jeg har fået brev fra Håndværksrådet, der gør opmærksom på, at ejendomme til blandt erhverv, som er ganske almindelige i mange erhvervsgræne, i dag nægtes belåning. Det turde dog være et samfundsproblem af en vis størrelsesorden, som Folketinget burde forholde sig til.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Boligministeren sagde, at hvis et realkreditinstitut nægter at give lån til bestemte ejendomsstyper eller områder, er det i strid med realkreditlovens ånd. Det er ikke spor svært at føre bevis for, at det forholder sig sådan, og det, der står i det første punkt i SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, er selvfølgelig, at boligministeren må tale med højere røst, stærkere ordvalg og om fornødent slå i bordet, så glassene klirrer henne på Axelborg, så Realkreditrådet forstår, at man skal leve op til ikke kun lovens ånd, men også dens bogstav.

[Kirsten Jacobsen]

Derudover foreslår vi tolagsbelåning – og Fremskridtspartiet har før sagt, at hvis ikke vi kan gøre det med det gode, må vi bruge andre midler. Jeg kan godt forstå, at man er bekymret over kreditforeningernes tab. Det er jo ud fra et ønske om at sikre den billige realkreditbelåning baseret på det, der står i realkreditlovens § 1, baseret på pantsikkerhed i fast ejendom, så man ikke skal ud at vende sin selvangivelse, sine lommer, og hvad man har arvet efter sin syge moster, i hvert fald ikke for de 60 pct. Det er et spørgsmål om at sikre, at den fattige hr. Jensen og den rige hr. Olsen kan få tilbudt det samme lån, hvis de stiller det samme antal mursten med den samme beliggenhed til pant for kreditforeningen.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Estrup (RV):**

Fru Kirsten Jacobsen sagde, at det var en simpel sag at dokumentere, at kreditforeningerne diskriminerer over for landdistrikterne. Den bevisbyrde vil jeg gerne have løftet, fordi det er klart, at man kan have nøjagtig den mistanke, som både hr. Kristen Touborg og fru Kirsten Jacobsen giver udtryk for, men når man spørger kreditinstitutionerne, svarer de klart nej. Det er sket gentagne gange og også på spørgsmål fra mig selv.

Derfor synes jeg, at det kræver mere, end blot at to folketingsmedlemmer siger, at det forholder sig sådan. Det står ord mod ord, og derfor synes jeg, at vi her i Folketinget har krav på en lidt mere direkte løftelse af bevisbyrden.

Det er den ene ting, jeg synes det er nødvendigt at sige. Den anden er, at når fru Kirsten Jacobsen siger, at man vil have sikkerhed for, at man går op til de 60 pct., så ved jeg ikke, om det skal forstås på denne måde, at sikkerheden skal gælde uanset pantets værdi. Det er klart, at det kan man gøre ad én vej – og sådan kan man godt læse den dagsorden, som nu er foreslået af de to partier – nemlig gennem statslige tilskud.

Hvis det er det, man ønsker – statslige tilskud til långivningen – så er det en anden sag. På den måde kan man godt sikre den nødvendige kreditgivning i landdistrikterne. Jeg vil gerne høre en klar afvisning af, at det er det, man tænker på.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Det skal hr. Jørgen Estrup så hermed få. Det, det drejer sig om – og man kan godt læse det uden at have ingeniøreksamen – er, at man skal sikre, at man kan få 60 pct. i 1. prioritet af den konkrete værdi, som instituttet selv har ansat pantet til. Det er dét, der står.

Og med hensyn til beviset, så findes der bilag i Boligudvalget – muligvis ikke fra denne samling, den er jo ikke så gammel, men i hvert fald så fra den tidligere samling. Masser af mennesker har skrevet til boligministeren, og det er blevet kommenteret.

I øvrigt kan jeg med hensyn til beviset fortælle hr. Jørgen Estrup, at de forskellige ejendomsmæglerkæder tilknyttet de forskellige realkreditinstitutter har færdige lister over, hvad det er, man ikke skal yde lån til, og det er specificeret. Jeg kan da godt tage lidt af min ordførertale, hvis hr. Jørgen Estrup gerne vil have det, nu. Det drejer sig f.eks. om cafeterier, det drejer sig om servicestationer, det drejer sig om gylletanke til landbrugsejendomme, det drejer sig om erhvervsparker, som ligger på et yderligt område, det drejer sig om – og det er helt konkret, dette her – andelsboliger i Sæby Kommune, som man overhovedet ikke vil belåne. Og i hvert fald historien om andelsboligerne i Sæby kendes i Folketingets Boligudvalg. Der findes også andre, for jeg har selv stillet spørgsmålene.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Hr. Jørgen Estrup beder om lidt bedre bevisførelse end bare et par folketingsmedlemmers udsagn. Det synes jeg er meget rimeligt, så det vil jeg prøve at bidrage med. Jeg har – ligesom hr. Jørgen Estrup, formoder jeg – fået en skrivelse fra Højer Kommune, dateret den 18. oktober 1993 og underskrevet af kommunaldirektøren og borgmesteren, og deri står der faktisk: »... på baggrund af, at der i flere sager omkring støttet byggeri, herunder byfornyelse og boligforbedring, er opstået problemer med finansieringen af projekterne ved lånoptagelse gennem realkreditinstitutterne ved disses forlangende af en kommunegaranti på 100 pct. for ydelse af lån, hvilket byrådet ikke kan acceptere.«

Det er i hvert fald et udsagn om, at man, specielt fordi det er i et landområde, tager særlige forholdsregler i forhold til det.

[Kristen Touborg]

Derudover vil jeg godt sige, at i forbindelse med en bestemt sag i Lemvig Kommune, hvor der er givet låneafslag, siger man fra Realkredit Danmark:

»I landdistrikterne handles huse ikke så meget som i byområderne, så derfor falder deres værdi hurtigere. Det gør, at vi undertiden kun tilbyder 60 pct.s lån for at undgå en eventuel overbelåning.«

Desuden siger direktøren i Nykredits Ringkøbingafdeling:

»Der er ikke lige så mange købere til et stort hus i Fjaltring, som der vil være i Herning. Derfor er det vanskeligere at få et godt lån i et nyt hus på landet.«

Det synes jeg sådan set meget klart dokumenterer, hvordan forholdene reelt er.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Estrup (RV):**

Jeg takker for bemærkningerne og vil sige, at det for mig understreger, at der er tilstrækkelig mange indicier i denne sag til, at den er vigtig og væsentlig at beskæftige sig med; og det var sådan set også mit udgangspunkt.

Men det er stadig væk ikke noget, der lægger de regler på bordet, som kreditforeningerne efter sigende skulle anvende. Det er brugernes indtryk af, at de bliver behandlet urimeligt, og det er selvfølgelig også væsentligt i sig selv. Jeg synes, det understreger bedre end noget, at vi her i Folketinget har brug for, at boligministeren får klargjort præcis, hvad det er for regler. Det er jo ikke noget, vi som enkeltpersoner har nogen ret til uden videre at kræve af kreditforeningerne; men det er der andre der kan kræve af dem, og jeg synes, vi skal stå fast på, at det skal vi selvfølgelig have.

Det andet, jeg vil sige, er til fru Kirsten Jacobsen. Jeg forstod fru Kirsten Jacobsens svar omkring spørgsmålet om muligheden for, at der skulle offentlige penge i sådan en sikkerhed for at nå op på de 60 pct., at det var der altså ikke behov for. Det må så også betyde, at der heller ikke er behov for en garantiordning, som ikke hviler i sig selv hos pantthaverne; det må være det, man tænker på fra forslagsstillerne. Der er ikke behov for, at det offentlige blander sig i det. Det er det, fru Kirsten Jacobsen på forslagsstillernes vegne siger. Det håber jeg er rigtigt forstået.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Hvis den garantistillelse, som hr. Jørgen Estrup taler om, er den kollektive kautionspremie, så er den jo velkendt i realkreditsammenhæng. Da man havde tolagsprioriteringen, var det jo sådan, at man kunne betale en ekstra præmie for at få lov til at få 5 pct. ekstra på den yderste prioritet. Det er det, der er tænkt på, hr. Jørgen Estrup.

Og for at hr. Jørgen Estrup ikke skal nøjes med mine udsagn, må jeg referere til et bilag, som er omdelt også til hr. Jørgen Estrup, nemlig Boligudvalgets Alm. del, bilag 161. Hvis hr. Jørgen Estrup vil læse det ved lejlighed, så skriver boligministeren faktisk dér til borgmesteren i Sæby:

»Jeg understregede endvidere over for realkreditinstitutterne, at konsekvenserne af en udlånspolitik, der på forhånd braklægger visse områder, er meget vide.«

Boligministeren har altså selv skrevet, at der er områder, der bliver braklagt. Hvilket yderligere bevis vil hr. Jørgen Estrup have? Nu er det ikke kun mit postulat og hr. Kristen Touborgs. Her har boligministeren selv til borgmesteren i Sæby skrevet, at det er uheldigt med braklægning af visse områder i Danmark.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Vi går videre til talerrækken.

**Baadsgaard (S):**

Inden jeg går til min egentlige ordførertale, vil jeg blot konstatere, at jeg ikke fik svar på mit spørgsmål om, hvad det er, SF og Fremskridtspartiet har forestillet sig at regeringen skal gøre for at sikre imod den diskriminering, som man påstår finder sted. Jeg har ikke afvist den, jeg siger bare, at påstand står mod påstand. Det fik jeg ikke svar på.

Og så mener fru Kirsten Jacobsen, at boligministeren skal råbe højt. Det er jo en vidunderlig verden, vi lever i. Der er i hvert fald én her i Folketinget, der har råbt højt efter kreditforeningerne i mange år om, at de overbelånte og risikerede lånernes penge ud over alle grænser, nu måtte de altså se at tage sig sammen, og nu måtte boligministeren altså sætte realkreditinstitutterne på plads, nu måtte det høre op.

**[Baadsgaard]**

I dag kan vi så høre den samme person – og det er fru Kirsten Jacobsen, hvis nogle ikke har gennemskuet det – opfordre boligministeren til at råbe højt over for realkreditinstitutterne om, at nu må de sørge for at låne noget mere ud, og de skal gøre det uanset pantets sikkerhed, der skal i hvert fald være lån til mindst 60 pct. af den værdiansættelse, man måtte finde frem til. For øvrigt har fru Kirsten Jacobsen tidligere fra denne talerstol sagt, at ingen bedre end realkreditinstitutterne selv kan fastsætte værdien af det, de skal belåne, og fastsætte lånegrænserne. Så jeg synes, der er lidt flimmet i, hvad det er, fru Kirsten Jacobsen vil – men det er der heller ikke noget nyt i, og det kunne jeg så gå let hen over.

Det dér med den kollektive garantistillelse er jo også ejendommeligt. Der er ingen i dette Folketing, der har talt mere imod solidarisk hæftelse; det bliver nu afviklet – og fru Kirsten Jacobsen synes, det skulle afvikles meget hurtigere; nu skal der så laves en anden form, men nu skal det ikke hedde solidarisk hæftelse, nu skal det hedde kollektiv garantistillelse. Det er nogenlunde det samme; så vidt jeg ved, vil det komme til at virke på samme måde. Jamen hvor er linjen henne? Den ene dag er man imod solidarisk hæftelse, og den anden dag vil man have en kollektiv garantistillelse. Jeg har svært ved at finde linjen, men det kan vi måske få uddybet nærmere.

Så til min egentlige ordførertale. Jeg vil gerne sige tak til boligministeren for besvarelsen. Vi kender jo den udvikling, der ligger bag det problem, vi har fat i her. Der er problemer i landdistrikterne, det har vi bestemt ikke afvist fra Socialdemokratiets side, lad det stå fast. Der har været en udvikling i de sidste 40-50 år i landdistrikterne, som har ført til, at vi har nogle uheldige forhold af den ene og den anden art i landdistrikterne i dag.

Den teknologiske udvikling har delvis affolket landdistrikterne. Hvor der før var en mand og en kone og et par tjenestefolk til at passe en landbrugsbedrift, er det nu ofte manden, der passer den selv, mens konen går på arbejde – eller omvendt. Herved forsvandt grundlaget for brugsens og købmandsbutikkens eksistens. De lukkede, og døgnkiosken, der blev butikens afløser, lukkede også. Smeden lukkede af samme grund, posthusene blev bortrationaliseret, skolen blev lukket, fordi det var billigere at

drive større skoler end små skoler. Mælkeudsalget og senere mælkemanden blev også slået ud af supermarkedernes tilbudspriser. Sådan har udviklingen været.

Gennem mange enkeltbeslutninger, som hver for sig har været fornuftige eller nødvendige, har vi fået et samlet resultat, som nu giver problemer i landområderne. Udviklingen i landdistrikterne og den proces, der er sket dér, er et godt eksempel på, at summen af mange enkeltbeslutninger ikke nødvendigvis fører til, at vi samlet set får et godt resultat ud af det. Det synes jeg også vi skal skrive os bag øret.

Det lader sig ikke gøre at skrue tiden tilbage, og det er der vel trods alt heller ingen, der ønsker, men det kan lade sig gøre ved en målrettet indsats at bremse den negative udvikling, vi har været vidner til i landområderne, og afbøde de værste konsekvenser af den hidtidige negative udvikling og den stagnation, vi har set i landområderne. Men for Socialdemokratiet at se skal det problem angribes på en anden måde, det er ikke et spørgsmål om at tvinge eller lokke eller på anden måde styre realkreditinstitutterne. De skal selvfølgelig overholde loven, det er klart, men det er en anden vej, vi skal gå.

Her vil jeg gerne henvise til regeringens handlingsplan for udvikling i landdistrikterne, der giver en ganske udmærket beskrivelse af situationen samt en redegørelse for en række initiativer, som enten allerede er gennemført eller vil blive gennemført med henblik på at styrke en positiv udvikling i landdistrikterne.

Landdistrikternes udvikling er nøje forbundet med den økonomiske udvikling i landet som helhed. Når regeringens økonomiske politik for øget vækst og beskæftigelse slår igennem, vil det naturligvis også hjælpe landdistrikterne, ja, man kan næsten sige, at det er en forudsætning for, at landdistrikterne kan blive hjulpet. Initiativer på erhvervsområdet med en særlig hjælp til nye virksomheder og andre erhvervspolitiske foranstaltninger kan gavne udviklingen i landdistrikterne, og det er der bl.a. lagt op til i den handlingsplan, regeringen har fremlagt.

Det er også et spørgsmål om tilstrækkelig offentlig service, hvis bosætning i landområderne skal blive attraktiv igen; det tror jeg også kommunerne er opmærksom på. Erhvervsudvikling kræver også, at infrastrukturen er i or-



**[Baadsgaard]**

den. Nu kan kommunerne få adgang til lånefinansiering af infrastruktur og byggemodning, hvilket også vil hjælpe landkommunerne.

Jeg tror, landdistrikterne har en særlig mulighed inden for turismen. Ønsker om aktiv ferie og rekreative oplevelser af naturen vil kunne blive et aktiv for landdistrikterne. Der er allerede taget flere initiativer til fremme af turismen på landet: cykelturisme, lystfiskeri, naturveje, bondegårdsferie m.v. Det kan alt sammen bidrage til styrkelse af landkommunernes økonomiske grundlag og til en positiv udvikling i landdistrikterne. Det er den vej, vi skal gå, hvis vi skal hjælpe landdistrikterne. Det er der nogle perspektiver i, og der er nogle muligheder.

Såvel regeringens generelle indsats for øget vækst og beskæftigelse som den særlige indsats for landdistrikterne vil kunne bidrage til den udvikling, vi ønsker. Det vil også i sig selv kunne bidrage til bedre lånemuligheder til institutioner, erhverv og boliger. Hvis det kan lykkes – og det tror jeg det kan – vil det være en selvforstærkende proces, der bliver sat i gang.

Det er muligt, at det i landområderne opleves som en boykot, hvis realkreditinstitutterne er mere tilbageholdende med långivningen. Efter realkreditinstitutternes egne oplysninger er der ikke tale om en sådan boykot, og det vil heller ikke være acceptabelt, men hvem vil bebrejde institutterne det på baggrund af de senere års tab – og her refererer jeg til mine tidligere bemærkninger? De senere års mange tab har selvfølgelig gjort, at realkreditinstitutterne er mere tilbageholdende med at give lån, og det er da muligt, at det også går ud over nogle projekter i landdistrikterne, lige så vel som det går ud over nogle projekter i byerne.

Det skal fortsat efter Socialdemokratiets opfattelse være realkreditinstitutternes ansvar at værdiansætte og foretage lånudmåling, men realkreditinstitutterne skal selvfølgelig også fastholdes på, at det er ejendommens værdi og ikke dens beliggenhed, der skal være afgørende for långivningen. Det er ikke acceptabelt, hvis der gives afslag på lån alene med den begrundelse, at pantet ligger et forkert sted.

Socialdemokratiet kan i øvrigt tilslutte sig boligministerens besvarelse af forespørgslen, og jeg skal til slut på vegne af Socialdemokratiet, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti fremsætte følgende:

**Forslag om motiveret dagsorden.**

»Folketinget opfordrer boligministeren til at drøfte realkreditinstitutternes udlånspolitik i landdistrikterne med realkreditinstitutterne og på denne baggrund fremsende en redegørelse for forholdene til Folketingets Boligudvalg i foråret 1994.

Idet der endvidere henvises til regeringens handlingsplan for udviklingen i landdistrikterne, går Tinget over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 4).

Hr. Kristen Touborg udtrykte i sin motivation for forespørgslen to formål med forespørgslen, nemlig at bringe klarhed over den långivning, der faktisk foretages, og at få en løsning på de problemer, som er skabt i landdistrikterne. Jeg mener, at dette dagsordensforslag lægger op til både at skabe klarhed over de faktiske forhold, og at det også lægger op til at tage fat på løsning af de problemer, vi alle sammen er enige om findes i landdistrikterne.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Hr. Baadsgaard har ikke hørt særlig godt efter, da vores dagsordensforslag blev oplæst, og det bar indledningen til hans tale klart præg af. Hr. Baadsgaard postulerede, at nu ville Fremskridtspartiet jo bare have, at kreditforeningerne skulle give lån uanset pantets værdi. Der står i dagsordenen, at det skal være 60 pct. af instituttets konkrete værdiansættelse. Jeg går ud fra, at hr. Baadsgaard er klar over, at instituttet er bundet af reglerne i bekendtgørelsen om vurdering til låneefterretning, og det er jo instituttets egen værdiansættelse. Der er ikke tale om overbelåning.

Hr. Baadsgaard sagde også, at én dag ønsker Fremskridtspartiet solidarisk hæftelse ophævet, og den næste dag går man ind for en kollektiv garantistillelse. Fremskridtspartiet har i og for sig aldrig haft noget imod den solidariske hæftelse. Nej, det, vi havde noget imod,

[Kirsten Jacobsen]

var de fiksfakserier, man fandt på ovre i Boligministeriet, dengang kreditforeningerne var ved at gå på rumpetten – undskyld, formand! – da man lige pludselig gav dem tilladelse til at indregne 50 pct. af den solidariske hæftelse i deres egenkapital. Det dér kunststykke for at redde dem på målstregen var Fremskridtspartiet imod, og det er vi stadig væk.

Den kollektive garantistillelse er jo ikke sådan en eller anden betonopfindelse. Det drejer sig kort og godt om, at man i instituttet, som man gjorde i gamle dage, laver en ordning med et forsikringselskab og tilbyder et produkt, nemlig en forsikringspræmie for de yderste 20 pct., i stedet for at man personlig bliver kreditvurderet. Det er det, det drejer sig om.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Hr. Baadsgaard erkender i sin ordførertale, at der er problemer i landområderne. Så vidt er vi enige, og det er da godt, for det er da en begyndelse. Så anfører han strukturudviklingen som den helt store skurk i det spil. Det tror jeg sådan set også er rigtigt, men der er jo bare det ved det, at det jo ikke giver nogen løsning at analysere, hvad det er, der er problemet.

Hr. Baadsgaard fremhæver stærkt handlingsplanen for landdistrikter og betegner den som udmærket. Det er da en pæn bog at se på, og der står da også mange rigtige ting i forhold til, hvad der er sket. Analysen af fortiden er fin nok, hvorimod jeg nok synes, at den er lidt svag i anvisningen af løsninger, så jeg er ikke helt så begejstret for handlingsplanen, som hr. Baadsgaard er.

Når hr. Baadsgaard så siger, at det, Socialdemokratiet nu anviser til løsning af landdistrikternes problemer, er lånekvoter til yderligere byggemodninger, må jeg så som kommunalbestyrelsesmedlem sige, at det sådan set ikke er, fordi vi mangler at få byggemodnet, det er nærmest, fordi vi mangler at sælge byggegrundene, så det løser ikke ret mange problemer for os.

Og derudover nævner hr. Baadsgaard en række ting, bl.a. turisme og bondegårdsferie. Det er faktisk tangenter, vi har slået på i forvejen, og det er, ligesom om det ikke rigtig har hjulpet. Hvor er det nye, hr. Baadsgaard?

Jeg synes, at man retter bager for smed, når man taler om, at det specielt er i landområder,

der skal skæres ned på lånene. Jeg vil godt spørge hr. Baadsgaard, om han mener, at det specielt er i landområderne, der er tab for kreditforeningerne.

Til dagsordenen skal jeg sige, at den vil vi undlade at stemme til. Den fornærmer jo ingen, men jeg synes, den er ret tandløs, og den giver ikke Folketinget de muligheder for handling, som vi har ønsket med vores dagsorden.

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

Jeg kan da godt forstå, fru Kirsten Jacobsen forsøger at vride sig ud af alle de mange forskellige udtalelser i øst og vest, hun er kommet med, men det bortforklarer jo ikke, at den solidariske hæftelse var fru Kirsten Jacobsen imod. Det dér med, at den skulle indregnes i deres egenkapital, er der jo ikke noget nyt i.

Men det står mig stadig væk uklart, om det løser problemerne, for hvis kreditinstitutterne – med 60 pct.s lån, det har jeg læst – selv skal fastsætte den værdi, som de skal give 60 pct. af, hvor er så løsningen henne? Det bliver jo på en eller anden måde alligevel kreditforeningerne, der bestemmer, hvor meget de vil låne ud til et bestemt pant. Og sådan skal det også være, for det er dem, der har ansvaret for det, og jeg går ud fra, at fru Kirsten Jacobsen mener, at vi skal fastholde dem på det, og at det ansvar ikke skal flyttes ind i Folketinget. Jeg synes, det ville være godt, hvis vi kunne få det slået fast her fra starten; så er den usikkerhed da afklaret.

Og så må jeg sige til hr. Kristen Touborg, at vi er enige om, at det er strukturudviklingen i landdistrikterne, der er årsagen til det uheldige resultat, der er kommet. Jeg påstod jo ikke, at det var en løsning, men jeg henviste til handlingsplanen og nævnedes nogle få punkter derfra. Der er mange flere, og jeg synes, at SF skulle være mere optaget af den handlingsplan. Hvis den mangler nogle elementer, er man da velkommen til at stille forslag om yderligere ting, der kan gøres for at fremme erhvervsudviklingen i landdistrikterne.

Jeg synes, det er for ensidigt at satse alene på at se på långivningen. Långivningen vil til enhver tid afhænge af, hvilke udviklingsmuligheder der er, og hvilke erhvervs muligheder der er. Det tror jeg også den vil i fremtiden, og derfor er det en mere positiv og farbar vej, at vi interesserer os for fremme af erhvervsudviklin-

**[Baadsgaard]**

gen og økonomisk udvikling i landområderne. Det er det, der vil gavne landområderne, og det er det, der batter noget på den lange sigt, og ikke nogle småpillerier med hensyn til, om det er 60 pct. eller 50 pct., der kan gives i lån.

Og endelig synes jeg, at når vi henviser til handlingsplanen, der har striber af forslag, så er det meget flot at kalde den tandløs. Men SF er da velkommen til at supplere handlingsplanen; vi lytter meget gerne til yderligere forslag, der kan bidrage til en erhvervsudvikling som grundlag for en positiv udvikling i landområderne.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Vi har så igen et par korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Nu gentog hr. Baadsgaard påstanden om, at Fremskridtspartiet skulle være imod solidarisk hæftelse. Må jeg bede hr. Baadsgaard dokumentere det.

Fremskridtspartiet er imod indregningen af den solidariske hæftelse i egenkapitalen. Det er et kunstigt makværk, som aldrig skulle være tilladt, og som kun blev tilladt for at redde nogle kreditforeninger på målstregen.

Må jeg så ikke godt sige til hr. Baadsgaard: Det, som Fremskridtspartiet mener, og som er udtrykt i den første del af den dagsorden, som vi har foreslået sammen med SF, er, at realkreditloven skal efterleves. Institutterne skal leve op til den, og dér burde boligministeren slå i bordet, så det kunne mærkes, og så det kunne forstås. Men vi har ikke stor tiltro til det, for vi har masser af beviser for, at boligministeren har skrevet til Boligudvalget, at han har gjort, hvad han kan, og han har skam også talt med dem. Derfor kommer der et punkt nummer to, hvor vi siger: Jamen man skal i hvert fald sikre, at det, der står i realkreditlovens § 1, om, at man skal tilbyde lån baseret på pantsikkerhed i fast ejendom, opfyldes. Det skal være sådan, at i hvert fald 60 pct. af en konkret værdiansættelse, fastsat af instituttet selv, kun er baseret på murstenenes værdi, sådan at rige hr. Hansen og fattige hr. Olsen får samme tilbud for det samme pant. Det burde Socialdemokratiet støtte.

Hvis man ønsker det, kan man for de sidste 20 pct. op til de 80 pct., som er lovens maksimi-

mumsgrænse, tage en personlig kreditvurdering eller en kautionspræmie som tilbud.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Hr. Baadsgaard sagde, at kreditgivningen var afhængig af erhvervsudviklingen, og det er jo så rigtigt, som det er sagt. Men det modsatte gælder nu altså også: At erhvervsudviklingen afhænger af kreditgivningen – for når de erhvervsdrivende ikke kan få lån i deres ejendomme, har de ikke den kapital, der skal til for at udvikle sig. Jeg har tidligere nævnt et brev fra Håndværksrådet, der viser, at blandede ejendomme i dag ikke kan belånes nogen steder, og det gælder ikke kun i landdistrikterne.

Det er da en hæmsko for erhvervsudviklingen over hele landet, der er til at tage og føle på.

Et par ord om regeringspartiernes dagsorden: Det er godt nok, at ministeren vil forhandle med kreditforeningerne, det ligger også i vores dagsorden, det er det, vi ønsker, og det er godt nok, at der bliver skabt klarhed om det, det er helt fint alt sammen.

Men det, der er problemet, er, at der mangler magt bag dagsordenen, for disse kreditforeninger har hidtil ikke vist sig villige til overhovedet at lade sig rokke, og der er ingen, der siger, at de ændrer holdning, fordi ministeren kommer flink og venlig og tager en snak med dem. Det var noget helt andet, hvis ministeren ville komme og sige, at han havde et Folketing i ryggen, at Folketinget forlanger, at der sker noget, og hvis vi ikke får en forhandlingsløsning, så må de indstille sig på lovgivning. Så er folk til at snakke med, og det er det ekstra, der ligger i SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, og som ikke ligger i regeringspartiernes.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Hr. Baadsgaard vedbliver at fremhæve, at regeringens handlingsplan for landsbyerne er den helt store redningsplanke, og efterlyser supplerende forslag til handlingsplanen fra SF. Det kan jeg godt stå inde for. Det kan du også forvente der kommer.

Et par bemærkninger til de 60 pct., der indgår i vores dagsordensforslag.

[Kristen Touborg]

Det er sædvanligvis ikke problemet, at kreditforeningerne ikke vil give de første 60 pct. Det er de 20 pct. mellem 60 pct. og 80 pct., det kniber med. Derfor kan jeg godt følge hr. Baadsgaard i, at selvfølgelig er det kreditforeningerne selv, der fastsætter, hvad 60 pct. relet er. Men det har egentlig ikke været dér, problemet fortrinsvis har været. Der har været et enkelt sted, hvor man har forlangt 100 pct. kommunegaranti, men det generelle indtryk er, at de 60 pct. kan man godt få, men man kan ikke få projektet i gang, fordi man ikke kan finansiere fra de 60 til de 80 pct., og derfor vil den kollektive forsikringsordning kunne være en fordel.

Vi har anmodet regeringen om at undersøge mulighederne. Jeg vil nævne, at en mulighed kunne være, at man udvider kommunekreditforeningens muligheder for at gå med ind. I øjeblikket må de kun give lån, hvor det er enten til kommunale projekter eller non profit-projekter, der er tæt knyttet til det kommunale. Man kunne ændre loven sådan, at de kunne give en andenprioritetsbelåning. Det vil nemlig have den fordel, at den enkelte kommune skal vurdere det enkelte projekt – om det er bæredygtigt eller ej – og mener kommunen, det er det, er der god sandsynlighed for, at det også er det.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Jeg skal sige, at i henhold til forretningsordenens § 26 er direkte tiltale til medlemmerne ikke tilladt. Der skal et hr. eller fru foran navnet, og når det er ministre, er det den pågældendes ressort.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Estrup (RV):**

Hr. Rahbæk Møller kalder mig på talerstolen med sin sammenligning mellem de to dagsordener. Jeg synes selvfølgelig, det er meget relevant af hr. Rahbæk Møller at komme med nogle pæne kommentarer om, at regeringspartierne dagsorden var da god nok, for det var da smukt, at man ville undersøge sagen og forhandle med realkreditte og prøve på at presse dem.

Men det var ikke nok. Der skulle magt bagved. Og det er da et synspunkt, som jeg godt forstår, og derfor falder blikket jo umiddelbart på, hvad det er for en magt. Der står så i de to

partiers, i SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, at Folketinget pålægger regeringen at sikre, at kreditforeningerne ikke diskriminerer bestemte områder eller ejendoms kategorier i Danmark.

Det var stort set det samme spørgsmål, som hr. Baadsgaard stillede tidligere og ikke fik noget svar på. Hvad menes der med det? Skal vi vedtage, at kreditinstitutterne ikke må diskriminere? Jamen det har vi vedtaget, det står der, det er indholdet af loven, det må de ikke. Hvad er det så, man skal gøre? Skal man pålægge dem at påtage sig en risiko, som de ikke mener er forretningsmæssigt betinget? Er det det, Fremskridtspartiet opfordrer os til? Hvad er det egentlig, man gerne vil have regeringen til at gøre på Folketingets vegne? Det synes jeg er aldeles uklart, og det er bl.a. derfor, jeg selvfølgelig klart foretrækker regeringspartierne dagsorden.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Som jeg nu har gentaget to eller tre gange, er det, Fremskridtspartiet gerne vil, at institutterne laver en bindende aftale med boligministeren i Realkreditrådet om, at man vil leve op til realkreditlovens ånd, at man vil yde lån mod pantesikkerhed i fast ejendom på baggrund af en konkret vurdering, og at man ikke længere vil nægte at give lån til bestemte ejendomsstyper og udstede mærkværdige cirkulærer osv.

Hvis det ikke kan lykkes – og det har vi jo ikke meget tro på – så er det, man går ned til punkt 2 i dagsordenen. Da må boligministeren søge at få genindført tolagsbelåning. Det er ikke et spørgsmål om, at man skal påtage sig nogen øget risiko, for hele dagsordenen, hele forslaget til genindførelse af tolagsbelåning bygger på, at det er instituttets egen konkrete værdiansættelse, og at man kun skal sikre sig, at lånet bliver ydet på baggrund af pant i murstenene, pantets værdi for de første 60 pct., og at det, man ønsker at tilbyde derudover, kan man basere på en anden form for sikkerhed, enten en personlig kreditvurdering eller en kautionpræmie.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Jeg har endnu et par korte bemærkninger. Det er hr. Baadsgaard først, og så er det hr. Jørgen Estrup, og så agter jeg at gå videre med

[Tredje næstformand]

ordførerrækken, hvis ingen protesterer. Hr. Rahbæk Møller har også bedt om en bemærkning. Så tager vi den med, og så er det slut med korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

Jeg var glad for hr. Rahbæk Møllers bemærkninger om, at det drejer sig også om erhvervsudvikling, og det synes jeg for øvrigt vi skulle lægge os meget mere i selen for at beskæftige os med end det, som SF har som det eneste punkt, man skal tage op. Der er ikke noget perspektiv i det, hvis vi ikke får den positive udvikling af erhvervene i landområderne. Så er jeg da enig i, at det også har noget at gøre med, om man kan få lån, selvfølgelig har det det.

Nu kan vi så herindefra og fra kommunerne og amterne og andre myndigheder, der måtte være med, gøre det, vi kan, for at fremme erhvervsudviklingen. Så skaber vi også basis for, at det vil være lettere at opnå lån.

Så kommer vi tilbage til det med de 60 pct. Der er vel ikke noget at sige til, at en bygning, der er opført til et bestemt formål 10 km ude på landet, og som ikke kan bruges til andre formål, ikke er noget værd den dag, virksomheden går ned. Den er i hvert fald ikke det samme værd, som hvis den lå inde i byen og kunne bruges til noget andet. Derfor vil der selvfølgelig blive en forskellig værdiansættelse på to sådanne bygninger, om de så er nøjagtig ens, og jeg ved ikke, hvad det er for en 60 pct.s værdiansættelse, man ville have på grundlag af murstenenes værdi. Skal de tælles op styk for styk og så ganges med stykprisen?

Det bliver jo ikke nogen reel værdiansættelse alligevel, og jeg synes, man kredser som katten om den varme grød, og jeg har stadig væk ikke fået svar på, hvad det er, regeringen bliver opfordret til at gøre for at sikre imod en såkaldt diskriminering af landdistrikterne. Det svar har jeg foreløbig til gode.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Nu skal jeg forsøge at svare både hr. Baadsgaard og hr. Jørgen Estrup, så det ikke kan misforstås.

Det, som vi fra SF's – og jeg går ud fra også fra Fremskridtspartiets – side ønsker, er, at regeringen optager forhandlinger med kreditforeningerne, så de lever op til det, de faktisk skal ifølge loven, og ikke vender tilbage til de seneste års fuldkommen vilde og uhæmmede kreditgivning. Før den tid var det nemlig også sådan, at selv om man ikke udlånte vildt, var det ikke sådan, at der var visse egne eller visse ejendoms kategorier, der simpelt hen ikke kunne belånes på nogen rimelig vis.

Den tid skulle vi gerne tilbage til, og ministeren skal sætte sig ned med realkreditinstitutterne og sige til dem: Sådant vil vi have det.

Hvis de ikke er til at snakke med og man bliver ved med at have vrøvl, så går ministeren tilbage til Folketinget, og så lovgiver vi og præciserer reglerne, så de ikke kan misforstås.

(Kort bemærkning).

**Jørgen Estrup (RV):**

Med den første del af hr. Rahbæk Møllers indlæg mener jeg ikke der er nogen problemer. Det er præcis det, der ligger i regeringspartierens dagsorden. Vi ønsker og beder boligministeren på regeringens og Folketingets vegne om at tage den nødvendige forhandling med kreditinstitutterne og sikre sig, at der faktisk sker en efterlevelse af realkreditloven. Ja, det er der enighed om.

Dér, hvor vandene skilles, er, hvor hr. Rahbæk Møller snakker om, at hvis de ikke gør det, skal loven ændres, så den ikke kan misforstås.

Loven kan ikke misforstås, og derfor er der ikke noget problem.

Derimod må jeg klart vende mig mod det, fru Kirsten Jacobsen siger tidligere, at man skal sikre sig og vedtage her i Folketinget, at realkreditinstitutterne skal leve op til lovens bestemmelser. Jamen det kunne da være kønt, hvis vi hvert andet øjeblik skulle vedtage, at landets borgere skulle leve op til den lovgivning, vi vedtager herinde i Folketinget. Det kan da ikke være meningen. Selvfølgelig skal de det, og selvfølgelig er det boligministerens pligt at sørge for, at det sker.

**Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Vi går nu videre i ordførerrækken.

**Pernille Sams (KF):**

[Pernille Sams]

Der er gået politisk mode i at kritisere kreditforeningernes udlånspolitik. Det er nemt, det tilfredsstillende ønsket om at finde en synde-buk.

Men virkeligheden er nu mere nuanceret end som så. Det er for letkøbt bare at sige: Det er kreditforeningernes skyld. Og det er ret perspektivløst, for den holdning blokerer i virkeligheden for diskussionen om de reelle og grundlæggende problemer, der er, og om årsagerne til landdistrikternes problemer.

I Det Konservative Folkeparti er vi nemlig enige i, at der er meget store problemer i disse år i landdistrikterne og mange af de mindre bysamfund rundt omkring i vort land. Vi vil meget gerne være med til politiske initiativer, der kan formindske eller helst bremse den negative tendens. Men vi må have rede på årsag og virkning og ikke bare fægte i blinde.

Landdistrikterne affolkes, nærbutikkerne og den lille lokale håndværker må give op, efterspørgslen og prisen på fast ejendom falder. Det er en ond cirkel, hvor kreditforeningernes kreditpolitik naturligvis også spiller en rolle. Men deres rolle er snarere bestemt af udviklingen, end den er styrende for udviklingen. Vi må dybere for at finde årsagen, og det er også dér, den politiske indsats skal lægges. Deri er vi helt enige med regeringen, og vi er glade for regeringens klare udmelding her i dag.

Kreditforeningerne er jo forpligtet til at vurdere et givet pants reelle værdi, hvis det skal tvangssælges. Det er ikke odiøst, som SF's ordfører antydede i et af sine eksempler i de korte bemærkninger. To ens huse med hver sin beliggenhed, et i en landsby og et i en større by, kan sagtens have helt forskellige realisationspriser. Det skal kreditforeningerne tage højde for. Det er pålagt dem af Finanstilsynet.

Man kan ikke med nogen rimelighed pålægge kreditforeningerne en særskilt pligt til at gå ind i bestemte låneforhold, hvor de på forhånd ved, at det er meget tvivlsomt, om de nogen sinde får pengene igen, således at det bliver de øvrige låntagere, der kommer til at betale. Det mener vi i hvert fald ikke man kan.

Men når det er sagt, vil jeg også gerne understrege, at det til gengæld er vores opfattelse, at kreditforeningerne i højere grad end nu burde sørge for, at det altid er en individuel vurdering, der ligger til grund for et afslag eller et lånetilbud, også i landdistrikterne, hvor der

måske er for firkantede interne retningslinjer visse steder i branchen i dag.

Det er også muligt, at vi sammen med kreditforeningerne kan finde en model, der kan afbøde nogle af de barokke situationer, som kan fremvises fra alle steder i landet. Vi kunne f.eks. forestille os, at de enkelte landkommuner, der har lokale projekter, i højere grad selv gik ind og garanterede for den yderste del af lånet i forbindelse med mere offentlige typer anlæg som sportsanlæg, institutioner, skoler m.v. Dermed markerer kommunen også, at man selv tror på seriositeten i projektet. Måske kan vi også finde andre veje, det er vi meget åbne over for. Lad os få konstruktive tanker på banen, hvor brugerne også tager en reel del af ansvaret for den økonomiske sammenhæng.

Men hovedproblemet skal angribes et andet sted, nemlig ved roden. Og vi mener, at man kan komme længere med en langt mere konstruktiv vinkel på spørgsmålet, nemlig at tage politisk fat i alle de grundlæggende faktorer, der bestemmer den negative udvikling for disse områder, og forsøge ad den vej at vende udviklingen. Det er de generelle vilkår for at leve i landdistrikterne i vort samfund, der ikke er tilstrækkelig tiltrækkende. Det er en konstatering, som kreditforeningerne naturligvis også må notere sig og indrette sig efter.

SF taler om, at kreditforeningerne boykotter landdistrikterne. Det gør Fremskridtspartiet også i øvrigt. Men er det i virkeligheden ikke snarere befolkningen, der boykotter landdistrikterne? Er det ikke også befolkningen, der boykotter nærbutikkerne selv i disse yderområder til fordel for de store og billigere kædebutikker, hvilket i høj grad forstærker den onde cirkel og den negative udvikling i landdistrikterne? Er det ikke hele vort samfunds udvikling, der trækker mod aktiviteterne i de lidt større byer og fjerner grundlaget for mange af de erhverv og aktiviteter, som tidligere kunne trives i mindre enheder?

Det er politisk ansvarsforflygtigelse at beskyldte kreditforeningerne for denne udvikling. Det er for letkøbt. Hvis vi vil ændre på forholdene, må vi ændre på mere grundlæggende faktorer i vort samfund. Kreditforeningerne er private virksomheder, der må forholde sig til virkeligheden så godt, som de nu kan, for at undgå voldsomme tab. Virkeligheden i disse år er, at mange landdistrikter er præget af en ud-

[Pernille Sams]

vikling, hvor gammel landsbykultur, mindre landbrug, mindre, lokale forretninger, små håndværkere m.v. er på vej til at uddø. Det betyder allerede nu store tab for kreditforeningerne. Hvis de ikke tog højde for virkeligheden i forbindelse med nyudlån, ville det være dybt kritisabelt. Så ville Folketinget for alvor have noget at brokke sig over.

Problemerne i landdistrikterne er reelle. Lad os koncentrere den politiske debat om dem, så vi kan få dem minimeret, og lad os så i samarbejde med realkreditten undersøge, hvordan den finansieringsmæssige side af sagen også kan forbedres.

Med hensyn til SF's og Fremskridtspartiets dagsorden stemmer vi imod den. Man kan efter vores opfattelse ikke løse problemerne i landdistrikterne. Ansvar for lånudmålingen må og skal ligge hos kreditforeningerne.

For så vidt angår regeringens dagsorden er vi enige i første del, men med den blankohenvielse til regeringens handlingsplan for landdistrikterne, som er indeholdt i anden del af dagsordenen, må vi undlade at stemme til dagsordenen, fordi vi ikke mener, at regeringens handlingsplan for landdistrikterne er tilstrækkelig.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

De Konservative gør meget ud af at være et erhvervsvenligt parti, og især fru Pernille Sams har gjort meget ud af at være talsmand for erhvervslivet, men problemet er jo, at hver gang vi har en konflikt mellem almindelige små erhvervsdrivende og kapitalmagten, så er spørgsmålet, hvem Det Konservative Folkeparti er solidarisk med.

Den tale, fru Pernille Sams holdt her i dag, var meget typisk for den stillingtagen, der så kommer, nemlig at så er det altid kapitalmagten, man holder med. Fru Pernille Sams' tale var ét langt forsvar for kreditforeningerne, og de håndværksfamilier, der må se i øjnene, at deres hus til blandet erhverv og bolig simpelt hen ikke kan belånes, dem kan fru Pernille Sams ikke trøste overhovedet. Jo, det kunne hun så alligevel, for hun kunne antyde muligheden af, at vi kunne bruge skatteydermidler til at sikre dem, og det er da vist en ny linje hos Det Konservative Folkeparti.

Det er i hvert fald ikke vores linje, vil jeg sige med det samme. Vi mener, at kreditforeningerne ikke er noget, som de nuværende bestyrere ejer, det er gammel arv, som nogle mennesker er sat til at bestyre, og det skal de gøre med respekt for arven og med respekt for samfundet. Det gør de ikke. Boligministeren må overtale dem til at gøre det.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Jeg er enig med fru Pernille Sams i, at to ens huse i to forskellige egne af landet selvfølgelig har forskellig værdi, men det er ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om to ens huse beliggende klos op ad hinanden i den samme egn af landet, i den samme landsby.

Lad os tage et fuldstændig konkret eksempel fra virkelighedens verden. Lad os tage en damefrisør, som køber en lille ejendom i en stationsby eller i en landsby. Hun er alene, og der er beboelse og damefrisørsalon. Regnskaberne viser, at hun sagtens kan klare ydelsen. Kreditforeningen ansætter ejendommen til at have en værdi til låneefterretning på 500.000 kr. Hvad sker der med damefrisøren, hvis hun er alene om at klare ærterne? Jo, hun får måske tilbudt et lån på 300.000 kr. svarende til ca. 60 pct. Hvis nu damefrisøren var gift med skolelæreren i den samme by og dermed et bedre kreditpapir, ville man måske vurdere, at så kunne den samme ejendom godt bære et lån på 400.000 kr. Det er den vilkårlighed, almindelige mennesker er ude for til hverdag. Det er den vilkårlighed, som gør, at man ikke giver lån i realkreditlovens ånd. Det er det, vi ønsker at ændre på. Det er derfor, dagsordenen går ud på, at man skal, hvis ikke man kan gøre det på anden måde, gå over til tolagsbelåning, så i hvert fald 60 pct. af det beløb, nemlig de 500.000, er sikret mod pant i den faste ejendom og ikke i noget som helst andet.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Selv om det er sagt nogle gange, vil jeg gentage over for fru Pernille Sams, hvad det er, der er essensen i det forslag, vi stiller. Jeg er enig med fru Pernille Sams i, at der er forskel på værdien af to ellers ens huse, hvis det ene ligger i en større by og det andet i et landområde.

[Kristen Touborg]

Jeg er også enig i, at det er i orden, at kreditforeningerne kommer med forskellige vurderinger af det. Men problemet er ikke så meget op til de 60 pct. I al almindelighed bliver der givet tilbud op til 60 pct. Det er de sidste 20 pct., der er problemet, og dér er det så, vi skal have nogle andre tiltag for at få det dækket ind, så vi kan holde udviklingen i gang i landområderne.

Fru Pernille Sams siger, at det er andre tiltag, der skal til, for vi er enige om, at vi skal have den udvikling i yderområderne. Der er bare det problem i det, at det kan vi ikke uden kapital. Det bider sig selv i halen, og vi kommer ikke videre hverken erhvervsmæssigt eller boligsmæssigt, medmindre vi har en kapital, der er til rådighed. Derfor er jeg glad for, at fru Pernille Sams har en positiv holdning til en eventuel udvidelse af kommunekreditforeningens mulighed for at give lån til andre formål, end man må i dag. Det synes jeg er positivt, for det kunne være en af de muligheder, der er fremover, og det er en af de ting, vi gerne vil have regeringen til at se på. Det er en form for kollektivt forsikringssystem.

(Kort bemærkning).

**Pernille Sams (KF):**

Jeg vil sige, at det ikke er et spørgsmål om at være et erhvervsvenligt parti kontra at holde med den rå kapitalmagt. Det her er et spørgsmål om at holde fast i faktum.

Kreditforeningerne er private virksomheder. De har ansvaret for, at lånudmålingen er realistisk. Det er dem selv, der skal tjene penge, hvis det går godt, og have tabene, hvis det går skidt. Vi vil under ingen omstændigheder have Folketinget til at overtage den del af ansvaret, og derfor er det ikke et spørgsmål om at være med eller mod den ene eller den anden. Det er et spørgsmål om at konstatere faktum, og det ønsker vi ikke at ændre på.

Noget andet er så, at vi meget gerne ser, at vi i samarbejde med kreditforeningerne kan komme frem til noget, som måske kunne – og det sagde jeg meget klart i min ordførertale også – føre os videre ad den vej, som vi i virkeligheden er meget enige om er mere individuel.

Det andet vil jeg gerne vende tilbage til, for det er et spørgsmål, der bliver ved med at stå tilbage, og som både hr. Baadsgaard og hr. Jørgen Estrup også har stillet: Hvad vil Frem-

skridtspartiet og SF egentlig konkret? Det står stadig som et stort svævende spørgsmål. Tror man virkelig, at lånene bliver større eller anderledes, fordi man går over til en tolagsbelåning, hvor kreditforeningerne skal give 60 pct. i stedet for de nuværende 80 pct.?

Hvis kreditforeningen vurderer en ejendom i dag og siger, at den tror højest på, at den tør give så og så meget i lån på den ejendom, tror man så virkelig, at fordi vi laver om på en eller anden procent i nedadgående retning, så skulle det lån, som kreditforeningen ville yde til den samme ejendom, blive større? Der må være noget andet og skjult i SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, der må opklares, for at vi kan komme videre, for det er de samme kreditforeninger, der skal vurdere de samme ejendomme, men nu belåne dem til en lavere procent. Altså kan der ikke blive større lån ud af det set med vores øjne.

Der må være noget skjult i denne dagsorden, som vi ikke ved hvad er, og som de to partier må komme ud af busken med. Om det er statsgaranti, man vil have ind, eller hvad det er for noget – for mig er det stor mystik, hvad det skulle være, der lige pludselig bragte lånene op på et helt andet niveau.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Nu kan det, fru Pernille Sams sagde, jo skyldes, at fru Pernille Sams gik i underskolen, da man havde det her system sidste gang. Så hvis fru Pernille Sams havde været lidt ældre, havde hun sikkert vidst i praksis, hvordan det var.

Fru Pernille Sams sagde: Kreditforeningerne er private virksomheder, og det hverken kan eller skal vi blande os i.

Jamen det har Folketinget jo allerede gjort, i og med at vi har en realkreditlov, som, så vidt jeg husker, har mere end 100 paragraffer.

Det, vi skal sikre os, er, at man lever op til den lov, som Folketinget har vedtaget, og det er det, kreditforeningerne ikke gør. Så er det, man kan spørge sig selv her i Folketinget: Skal man lade dem gøre, som de vil, eller skal man sige, at de skal gøre sådan, som vi har sagt? Det er det, hele debatten her i dag drejer sig om. For skulle man nemlig gøre det rigtige, skulle man sige til realkreditinstitutterne: Hvis I ikke vil være kreditforeninger, hvis I vil være finansielle supermarkeder, så skal I ingen pri-



[Kirsten Jacobsen]

vilegier have, så ophæver vi realkreditloven, så kan I gå efter bank- og sparekasseloven. Det burde være et godt, sundt princip, som fru Pernille Sams så herefter kunne støtte sammen med Fremskridtspartiet. Men sådan har det ikke været, det er heller ikke det, fru Pernille Sams siger, og derfor er man nødt til at gå den anden vej. For Folketinget har blandet sig så meget, som Folketinget overhovedet kan, i det her område. Og lige så vel som vi andre skal overholde færdselsloven, skal kreditforeningerne overholde realkreditloven.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Fru Pernille Sams spørger, hvad der er skjult. Der er efterhånden ikke ret meget skjult. Det eneste, der i fru Pernille Sams' tale var skjult, var, at fru Pernille Sams ikke havde fulgt med, for ellers ville hun vide, at der er masser af mennesker, der simpelt hen ikke kan få lån.

Jeg har nævnt i dag, at Håndværksrådet gjorde opmærksom på – jeg har brevet, og fru Pernille Sams skal se det – at folk, der har både erhverv og bolig i huset, ikke kan få belånt deres bolig. Der er andre grupper, der får et lånetilbud, men de får det langt under den lånegrænse, som andre mennesker står med, og det vil vi ud af. Det skal være sådan, at beboere i dette land kan få belånt deres faste ejendom, som det er hensigten med realkreditloven. Det er det, det hele går ud på. Og når fru Pernille Sams siger, at det er kreditforeningernes sag, og at det skal vi ikke blande os i, så siger vi, at vi synes ikke, det er kreditforeningernes sag. Vi synes også, det er almindelige menneskers sag. Der vælger vi side. Fru Pernille Sams valgte en side, vi har valgt en anden side.

(Kort bemærkning).

**Pernille Sams (KF):**

Jamen jeg er da fuldstændig enig i, at kreditforeningerne skal overholde loven. Det kan der da slet ikke være nogen tvivl om, og det mener de jo i hvert fald også selv at de gør, og indtil nu er det jo i hvert fald ikke påvist, at de ikke gør det.

Fru Kirsten Jacobsen kom med en masse nye angreb, men svarede slet ikke på mit spørgsmål. Det står stadig væk hen i det uvisse,

hvordan i alverden det skulle føre til højere lån, at man nedsætter procenten.

Men under alle omstændigheder vil jeg gerne sige til SF's ordfører, at sådan som jeg hørte meldingen her, var det i virkeligheden nøjagtigt det samme, som jeg sagde i min ordførertale, nemlig at det ville være en meget stor forbedring for alle parter, hvis vi kunne få kreditforeningerne til i alle tilfælde at gå ind i en mere individuel vurdering også i landdistrikterne, hvor der i dag er en eller anden form for mistanke hos os alle sammen om, at der er nogle meget firkantede interne retningslinjer. Der er jeg helt enig i – og det sagde jeg også klart i min ordførertale – at det ville være meget positivt at komme ind i en dialog med dem om, at det går ikke. Men jeg synes bestemt heller ikke, at det i nogen af angrebene her i dag på nogen måde er påvist, at lovgivningen ikke bliver overholdt.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Som jeg tidligere har sagt, findes der uendelig mange eksempler på det. Det kan vi godt tage op i Boligudvalget, for det findes i Boligudvalgets officielle bilag.

Men jeg vil gerne forklare fru Pernille Sams dette her. Det drejer sig jo om, at hvis man følger realkreditlovens ånd og giver lån mod pantsikkerhed i fast ejendom og ikke andet, så vil kreditforeningerne med deres forsigtighed – og den skal jeg ikke bebrejde dem – sige: Nej, vi vil ikke tilbyde 80; vi tilbyder 60, så er vi dækket ind. Men så er det, man siger, at når man har en låntager, som ellers er et godt papir, kan han på grund af supplerende sikkerhed, nemlig sikkerheden i sig selv og sin egen indtjening, alligevel få et tilbud på 80 pct.

Der er det, Fremskridtspartiet og SF mener, at man må prøve at sige til kreditforeningerne: Jamen så tilbyder vi jer noget supplerende sikkerhed, sådan at den fattige bliver lige så godt stillet som den rige, der kan tilbyde sig selv og sin egen indkomst.

Vi siger så: Lad os prøve at lade 60 pct. af den aktuelle, konkrete værdiansættelse gå efter murstenenes værdi; det, der ligger derfra og op til eventuelt 80, 78 eller 76 pct. – hvad instituttet nu fastsætter – kan man lade gå som 2. prioritet med en supplerende sikkerhed, eventuelt en personlig kreditvurdering. Hvis man ikke

[Kirsten Jacobsen]

har kreditværdighed nok til det, kan man indføre en frivillig forsikringskautionspræmie, som man havde det i 1960'erne. Den kostede meget lidt, fordi institutterne påtog sig arbejdet med at lave aftalerne med forsikringselskaberne. Sådan var det, og det fungerede ganske glimrende. Når man fik sin kreditforeningsopgørelse, stod der + 0,2 pct. til forsikringspræmie.

(Kort bemærkning).

**Pernille Sams (KF):**

Nu er jeg så småt ved at begynde at forstå en lille smule af, hvad det egentlig er, SF's og Fremskridtspartiets dagsorden dybere set går ud på. Men fru Kirsten Jacobsen taler jo meget, og derfor er der noget, der flyver.

Så vidt jeg husker, er det højst 2 år siden, fru Kirsten Jacobsen var ivrig fortaler for, at vi skulle have 80 pct.-belåningen, ligesom jeg selv var det. Vi var mange partier, der syntes, det var en stor fordel at lade kreditforeningerne gå helt op til 80 pct. i deres lånudmåling, og det mener jeg også at fru Kirsten Jacobsen og Fremskridtspartiet var meget enige i.

Når man nu vil tilbage på de 60 pct., har jeg ikke kunnet forstå det som andet end, at de, der har økonomien i orden, ikke må få den mulighed, der ligger i at få de sidste 20 pct. – fra 60 pct. til 80 pct. – lige så billigt som resten af lånet. Eller er det forkert forstået? Det må være en hetz mod dem, som nu kan få de 80 pct. ifølge lovgivningen, for det er ikke alle, der opfylder kreditforeningernes regler, og det er således ikke alle, der kan få de 80 pct. Så må ingen få de 80 pct., er det sådan, det skal forstås?

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

I begyndelsen af fru Pernille Sams' korte bemærkning blev jeg egentlig glædeligt overrasket, for jeg forstod, at nu havde fru Pernille Sams endelig forstået noget af det. Men det gik så væk i løbet af den korte bemærkning. Det var godt nok ærgerligt.

Fru Pernille Sams har nemlig ikke forstået det rigtigt. Det er ikke sådan, at dagsordensforslaget vil tvinge kreditforeningerne til kun at give 60 pct. Det er faktisk det stik modsatte. Vi siger, at de skal give 60 pct.; det kan man jo

ikke bare vende på hovedet og så sige: Hvad er det så, I vil?

Nu tror jeg så, at fru Pernille Sams har forstået, at det, vi siger, ikke er, at vi højst må gå til 60, men vi mindst skal gå til 60. Der er i øvrigt ikke noget særlig nyt i det, for man kan godt gøre det i dag. Det, vi bare vil sikre, er, at man faktisk også går til 60.

Men der er intet i vejen for at lave tolagsfinansiering i dag. Det må man sandelig godt, det har man ikke forhindre; man har bare åbnet for, at man kan få de 80.

**Mejdahl (V):**

Nu er ordet boykot et stærkt ord, og ret beset er det jo heller ikke dækkende for kreditforeningernes generelle aktivitet i landdistrikterne. Men jeg skal ikke bortforklare, at der er skabt problemer, hvad angår lånudmålingen til ejendomme i landdistrikter. For dem, der rammes af kreditforeningernes tilbageholdenhed, giver det endda store problemer.

Hvad er årsagen til den ændrede praksis fra kreditforeningernes side? For der er sket en ændring. Institutioner, f.eks. ungdomsskoler, andelsboliger, ejerboliger og erhvervsprojekter, er der sket ændringer for. I Venstre er vi af den opfattelse, at der er flere årsager.

Den væsentligste årsag er den generelle konjunkturafmatning i samfundet og specielt i landdistrikterne. Afvandringen fra landet har også været medvirkende. Afmatningen rammer altid først og hårdest i yderområderne, og dem hører landdistrikterne jo som bekendt til, ligesom opsvinget kommer sidst i disse områder. Det er vist en naturlov; sådan opleves det i hvert fald.

Afmatningen bevirker, at ejendommens omsættelighed er langsommere, og det trykker prisen og dermed pantets værdi.

En anden årsag er kreditforeningernes situation. De senere års store tab og dermed dårlige regnskabsresultater gør, at institutterne er blevet mere forsigtige især dér, hvor pantsikkerheden er dårligst. Og man kan vel heller ikke udelukke, at den opmærksomhed, kreditforeningerne har nydt de sidste 2-3 år fra politisk hold, også har gjort dem særlig agtpågivende. Der er blevet råbt højt, ja, meget højt.

Kreditforeningerne har ifølge realkreditloven en ret til at drive virksomhed, ikke en pligt. De har en ret til at yde lån inden for visse ram-

[Mejdahl]

mer, ikke en pligt. Det er kreditforeningernes ansvar, og det skal de holdes fast på.

Men det er betænkeligt, hvis kreditforeningernes udlånspolitik bliver den reelle planlægningsfaktor i landdistrikterne. Planlægningen skal ligge hos kommunalbestyrelsen. Men hvis det offentlige – altså kommuner, amt og stat – ikke fører en aktiv politik i landdistrikterne, vil det også påvirke kreditforeningernes udlånspolitik.

Venstre vil ikke være med til at pålægge kreditforeningerne direktiver for deres udlånsvirksomhed. De må drive virksomhed inden for realkreditlovens rammer. Men vi vil gerne være med til at henstille til dem, at de ikke blacklister bestemte persongrupper, områder og erhverv. Vi er imod den kategorisering, som vi har set tilløb til.

Vi vil derimod opfordre til, at det er en individuel vurdering, der i hvert enkelt tilfælde lægges til grund for lånudmålingen. Med de frihedsgrader, der er indlagt i realkreditloven, herunder også den konkurrencemulighed, den giver, tror vi også på, at markedet normaliserer sig igen. Kreditforeningerne skal jo også tjene penge, og det gør de kun ved at låne penge ud. Konverteringsbølgen kan jo ikke blive ved i én uendelighed; så skal renten i hvert fald falde meget og i flere omgange.

Men for hurtigst muligt at fremme normaliseringen på landdistriktmarkedet kan regeringen og Folketinget give en hjælpende hånd. De få virkemidler, som regeringen har skitseret i handlingsplanen for udviklingen i landdistrikterne, bør udbygges, udvides og følges op. De vil kunne støtte landdistrikterne. Det vil gøre det mere attraktivt at bo på landet, og derfor bliver der flere købere til ejendommene, og så vil kreditforeningerne heller ikke være så karrige med lånudmålingen. Men regeringen har jo reelt kun to nye forslag med, nemlig de millioner, der er afsat til forsøg, og et forslag om lokalråd. Men i øvrigt en række gode formuleringer, det indrømmer jeg.

Venstres forslag er – og det behøver ikke at koste ret mange penge – at man fjerner nogle af de restriktioner, der er i den pågældende lovgivning. Her tænker jeg på forbedrede muligheder for at udvide eksisterende virksomheder, mindre restriktive skiltregler, mindre restriktive regler for udkørsel fra virksomheder, mindre restriktive regler for etablering af af-

tægtshuse, øget adgang til at etablere ferieboliger i landdistrikterne, liberalisering af næringsloven, så vi får mulighed for at få mobile dagligvarebutikker, og stop for lukningstruslen mod små vandværker, private brønde og boringer. Lad dog brøndejerne selv bestemme, om de vil drikke vandet, efter at de har fået analyseresultatet forelagt.

Man kunne flytte landzonekompetencen fra amterne til kommunerne, som frikommuneforsøget undersøgte mulighederne for, og der kan nævnes mange flere ting, som Venstres ordfører også redegjorde for ved debatten om landdistrikterne den 11. marts i år her i Folketinget. Alt sammen for at fremme virkelyst og initiativer i landdistrikterne.

Men regeringen går desværre den modsatte vej på en række områder. Jeg kan blot nævne, at man har bebudet stigende benzinpriser, at man har vedtaget transportfradragssforringelsen, og så at man stækker initiativer fra kystlinjerne og 3 km ind i landet med det forslag, der ligger på det område. Regeringen har også bebudet et lovforslag om at forbyde elvarme i eksisterende boliger. Det er en lille ting, men en ting, der går den forkerte vej.

Boligministeren nævnte nogle generelle tiltag, f.eks. rentefaldet, og det glæder vi os naturligvis over. Det er en stor fordel. Men forholdet landdistrikt/bydistrikt forrykkes jo ikke med rentefaldet.

Jeg skal slutte med at kommentere de to dagsordensforslag. SF's og Fremskridtspartiets forslag siger vi nej til, fordi vi ikke vil udvide begrebet tolagsbelåning. Jeg kan godt undre mig over, at Fremskridtspartiet står som forslagsstiller; det, der her foreslås, vil ikke bidrage til at forenkle tingene.

Regeringens dagsorden vil vi undlade at stemme til. Vi ville sagtens kunne stemme for det første punktum, men vi vil ikke risikere at blive taget til indtægt for det andet punktum, nemlig regeringens handlingsplan for landdistrikterne, fordi den ikke tager skyldigt hensyn til de synspunkter, som vi har fremført under debatten om landdistrikterne. Vi føler ikke, den er vidtgående nok til at sikre landdistrikterne en større kreditværdighed.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Hr. Mejdahl nævner i sin ordførertale, at

[Kristen Touborg]

kreditforeningernes situation for få år siden var påvirket af, at de nød stor opmærksomhed – i pressen, forstår sig – og at der blev råbt meget højt. Jeg vil godt spørge hr. Mejdahl, om han finder, at der ingen grund var til at gå ind i at få ændret på de forhold, der rådede på det tidspunkt.

Så siger hr. Mejdahl, at planlægningen naturligvis skal ske i kommunerne og ikke i kreditforeningerne. Det er vi meget enige med hr. Mejdahl i. Og så tilføjer han: men kommunerne skal være aktive. Det er vi også enige i, men jeg kunne ikke lade være med at kigge lidt på en opgørelse, jeg har med fra kommuneforeningen i Ringkøbing Amt. En række kommuner, 7-8 stykker foreløbig, har indberettet, at de har store problemer med belåningsforholdene i forhold til kreditforeningen, og det er egentlig tankevækkende, at samtlige de kommuner, der foreløbig har svaret, er Venstrestyrede. Jeg må jo forstå det derhen, at hr. Mejdahl mener, at de Venstrestyrede kommuner i Ringkøbing Amt har et for lavt aktivitetsniveau – når det åbenbart er grunden til, at kreditforeningerne ikke vil låne tilstrækkeligt ud i det område.

Endelig bruger hr. Mejdahl en række eksempler på ting, der skal ændres, for at det kan hjælpe på udviklingen i landområderne. En af dem, jeg hæftede mig ved, var, at man skulle have lov at drikke vand fra egen boring, for at vi kunne få virkelyst på landet. Vi skulle nok op på et lidt højere niveau for at få landområdernes problemer klaret, tror jeg.

(Kort bemærkning).

**Mejdahl (V):**

Hr. Kristen Touborg spørger mig, om jeg føler, at der blev råbt for højt over for kreditforeningerne for 2-3 år siden. Jeg erkender, at kreditforeningerne var kommet i en situation, hvor der var behov for at tage fat på opgaven. Det var der i øvrigt også blevet, og det tror jeg også at vi kunne have fået ryddet op i med en lavere stemmeføring. Resultatet er jo blevet, at de er blevet skræmt fra vid og sans, og det er i hvert fald også en årsag til den enormt store forsigtighed, der i dag præger kreditforeningerne.

Jeg skal ikke forholde mig til serviceniveauet i Venstrestyrede kommuner i Ringkøbing Amt, men med hensyn til lempelserne på ni-

tratområdet, altså for brøndejerere, spurgte hr. Kristen Touborg mig, om ikke det var for lavt et niveau at bevæge sig på. Det, jeg nævnte her, var en række ting, som ikke koster det offentlige penge – i hvert fald ikke ret mange penge – og som kunne være med til at fremme virkelyst og initiativ i landdistrikterne. Hvis vi kunne være med til at sætte noget i gang ved at lempe på nogle af de restriktioner, der er, mener jeg, at det vil være med til at fremme kreditværdigheden i landdistrikterne.

Det er mange bække små, der skal gøre en stor å – også i dette tilfælde.

**Formanden:**

Hr. Rahbæk Møller i ordførerrækken.

**Rahbæk Møller (SF):**

Vi har arvet mange gode forhold og mange gode institutioner fra vore forgængere. Det er desværre lykkedes den nuværende generation at ødelægge en hel del af dem.

En af disse institutioner er kreditforeningerne. De bygger på en genial idé. Ved at slutte sig sammen kan låntagere med sikkerhed i fast ejendom opnå billigere lån, end det ellers ville have været muligt, og der er ingen absolut grænse for, hvor mange penge der er til rådighed, som det kendes i andre landes kreditsystemer. Hvis der er flere, der vil låne, sker der ikke andet end, at renten påvirkes. Brugt med omhu er det et uhyre smidigt system.

Der tales ofte om, at institutioner ledes af kustoder. Hermed menes som regel noget negativt: ledere, der ikke følger med tiden. Men for kreditforeningernes vedkommende burde vi have haft flere kustoder, folk med en tilpas respekt for den værdifulde tradition, som de var sat til at bestyre.

I stedet er institutionerne blevet ødelagt. På grund af uhensigtsmæssige skattelove blev den lette adgang til lån misbrugt – med de kendte skadevirkninger for samfundsøkonomien til følge. Kreditforeningerne blev overtaget af gulddrenge, der søgte at erobre markedsandele ved overdreven kreditgivning. Finansielle supermarkeder og omdannelse til aktieselskaber var andre symptomer på ekspansionsdillen. Det skulle gå galt, og det gjorde det.

Derfor er der heller ingen, der kan protestere over, at en forsigtigere holdning har afløst tidligere tiders uhæmmede kreditgivning i

[Rahbæk Møller]

jagten på markedsandele. Men desværre er respekten for det værdifulde i vores fælles arv ikke dukket op igen. I stedet udsættes flere og flere mennesker for, at de simpelt hen nægtes en rimelig belåning af deres ejendomme.

Her i debatten i dag er det især landdistrikterne, der har været omtalt, og det er naturligt, for her er problemet størst, men jeg vil godt gøre opmærksom på, at der faktisk er andre steder, hvor der også er problemer. F.eks. har Håndværksrådet, som det også har været fremme i debatten, gjort mig opmærksom på, at kreditforeningerne er begyndt helt at nægte belåning af ejendomme til blandet bolig og erhverv. Der er mange erhverv, hvor denne ejendomstype er den gængse, og disse erhverv udsættes nu for, at normale ejerskifter er blevet umulige, at de hidtidige ejere forhindres i at trække sig tilbage og få deres opsparede midler frigivet til pensionering, og at nye forhindres i at etablere sig.

Danmark er i forvejen et samfund med manglende tilgang af mindre virksomheder. Vi har ikke brug for, at kreditforeningerne gør det endnu sværere både at etablere sig, at overleve og at trække sig tilbage som selvstændig.

En tredje gruppe, der er hårdt ramt, er beboere i stuelejligheder i visse distrikter i København og andre store byer. I mange tilfælde nægtes belåning af disse ejendomme simpelt hen. Det betyder, at tilfældige mennesker stavnsbindes, og at det bliver endnu mindre attraktivt at flytte til disse kvarterer. I forvejen er der tale om kvarterer, der er i fare for at udvikle sig til social slum. Kreditforeningerne er med til at accelerere denne udvikling.

Denne udvikling skal standses. De nuværende ledere af kreditforeningerne har også ansvar for samfundets udvikling. De har frivilligt påtaget sig at bestyre en del af vores fælles arv. Derfor bør ministeren tage forhandling med kreditforeningernes ledelse med henblik på, at vi kan vende tilbage til de forhold, hvor man altid inden for en rimelig sikkerhedsmargin kunne belåne en fast ejendom. Yderligere belåning kan så forudsætte enten personlig sikkerhed eller en højere rente, men basal belåning bør igen være en menneskeret.

Som sagt er det bedst, hvis forholdene kan bringes i orden ved forhandling, men hvis det ikke er tilfældet, må Folketinget lovgive. Derfor bør ministeren kunne gå til forhandlinger

ne med den sikkerhed, det giver, at Folketinget er villig til at bakke ham op, hvis lovgivning er nødvendig. Målet for de kommende forhandlinger er udstukket i den dagsorden, som hr. Kristen Touborg har foreslået, så for det tilfælde, at nogle skulle være i tvivl, skal jeg lige bekræfte, at SF agter at stemme for denne dagsorden.

**Formanden:**

Fru Kirsten Jacobsen i ordførerrækken.

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Den historiske redegørelse, som både hr. Kristen Touborg og hr. Rahbæk Møller har givet om kreditforeningerne, synes jeg er både rigtig og på sin plads, for det er nødvendigt, at vi spørger os selv: Hvad er det egentlig for noget alt sammen?

Realkreditloven bygger jo på de principper, som både hr. Rahbæk Møller og hr. Kristen Touborg så rigtigt har gjort rede for, nemlig at skaffe billige lån mod pantsikkerhed i fast ejendom. Og hvad er det så, det er blevet til? Ja, det er, som både hr. Kristen Touborg og hr. Rahbæk Møller så rigtigt har sagt det, blevet til nogle finansielle supermarkeder, og til, at nogle overivrige mennesker har set mere på supermarkedets udvikling – både lovligt og på kanten af loven – end på at sikre, at almindelige mennesker kunne få lån i de ejendomme, som de ejede.

Da det gik galt – og det kunne alle se at det måtte – rebede man sejlene, og det var der heller ikke noget at sige til. Men man gjorde det også på en, synes jeg, ikke særlig pæn måde. For hvem var det, der kom til at betale for alle de fantasiprojekter, som ligger spredt ud over hele landet – i øvrigt også i landdistrikterne? Det var de almindelige små lånere. Det er de gebyrforhøjelser, som vi ser. Hver evig eneste dag får jeg breve; jeg ved ikke, hvor mange meter de efterhånden fylder.

Også andre henvendelser viser, at tiden nu er blevet en anden. Og hvem er det så, der bliver ramt? Det er heller ikke de store bygherrer, som har al mulig ekspertise til rådighed, som kan forhandle med kreditforeningernes direktører, som har jurister og meget andet. Nej, det er os, de almindelige små mennesker. Næsten på samme måde, som man bliver krævet til regnskab af skattevæsenet, skal man fremlæg-

[Kirsten Jacobsen]

ge lønindberetninger, fremlægge selvangivelser, fremlægge alverdens personlige dokumenter, for at man overhovedet kan få lov til at købe en ejendom. Det er ting, som ejendomsmæglerne er nødt til at indsende som fast procedure for overhovedet at få en sag igennem – for ejendomsmæglerne ejer kreditforeningerne jo også, det har Folketinget jo også vedtaget imod Fremskridtspartiets stemmer. Og det er lige meget, om det er en omprioritering eller det er et ejerskiftelån eller det bare er en gældsøvertagelse.

Eksemplerne er så mange og så horrible, at man tager sig til hovedet, og det er det, man her i Folketinget er nødt til at gøre op med. Man er nødt til at gøre op med, om man ønsker, at den realkreditlov, som vi har, bliver efterlevet. Og så er vi også nødt til at sige: Jamen hvis vi ønsker det – og det har alle jo sagt at de ønsker – så må vi også være villige til at bruge de midler, der skal til for at sikre, at den også bliver efterlevet. Det er ikke et ansvar, som man kan overlade til nogle direktører hverken på Jarmers Plads eller andre steder i København eller i Lyngby, for det har de i praksis vist at de ikke vil leve op til. Så er dette forum, Folketinget, som jo allerede har blandet sig i långivning på dette område, det rette sted at gøre det.

Jeg ønsker også, at boligministeren kunne formå institutterne til at efterleve loven. Jeg har spurgt boligministeren mange gange. Boligministeren, tror jeg, har gjort det så godt, som boligministeren formår; det tror jeg faktisk. Og jeg tror også, at boligministeren har talt med store bogstaver; det har boligministeren i hvert fald givet udtryk for.

Men jeg tror simpelt hen ikke, det kan nytte noget. Jeg tror simpelt hen ikke, at kreditforeningerne vil. De tror, de er en stat i staten, fordi Folketinget jo har ladet dem regere, som de ville, både i gode og nu også i onde tider. Og det er det, vi er nødt til at gøre op med.

For realkreditsystemet er jo enestående i hele verden. Det er enestående derved, at det er det mest simple system. Der er mange, der tror, at det er meget indviklet. Det er det jo ikke. Det er jo ikke andet end et pantebrevskontor. I og for sig kunne man nøjes med en kontordame og en computer, og så kunne man sende lånernes terminsbetalinger som renter til obligationsejerne. Sådan et lukket, enestående

kredsløb er det, vi har, og det er det, vi har været godt på vej til at ødelægge.

Og det bliver ødelagt mere og mere. Man kan også sige, at hvis ikke man griber ind og forlanger, at de skal overholde de færdselsregler, der står i realkreditloven, hvorfor i alverden skal de så have de privilegier, som realkreditloven giver dem? Så kan vi lige så godt op hæve realkreditloven, for ellers er det jo bare en ublu konkurrence mod de andre finansielle aktører – bankerne og sparekasserne, og hvem det måtte være. Det har Finansrådet jo også mange gange givet udtryk for, så det ved vi godt.

Den dagsorden, som Fremskridtspartiet sammen med SF har foreslået, går ud på at give regeringen en chance for at få institutterne til at efterleve lovens ånd lige så vel som lovens bogstav. Men så giver den også en anvisning på, hvilken handling der skal til. Jeg ved godt, at man har sagt: Jamen nu har vi endelig fået en enhedsbelåning, og hvis man nu går tilbage til tolagsbelåning, så er det et skridt tilbage i tiden. Ja, men tiderne er altså også anderledes. Jeg synes, at det mindste, man kan forlange, er en sikring af, at i hvert fald en del af det lånetilbud, man får, er baseret på ejendommens værdi i mursten. At kreditforeningerne så, hvis de vil tilbyde et større lån, ønsker at få supplerende sikkerhed, må vi acceptere som et nødvendigt onde. Og den supplerende sikkerhed, der er anført her, er jo, at man eventuelt kan betale en kautionspræmie for den yderste del af lånet.

Dagsordenen fra Socialdemokratiet og resten af regeringspartierne er harmløs, men den er også meningsløs, og derfor er der ingen som helst grund til at stemme for den. Den handler jo kun om, at nu skal man sætte sig til at forhandle igen. Så kan der gå et års tid eller to, og så kan kreditforeningerne i øvrigt gøre, hvad de vil i den tid. Endvidere handler den om, at man har en handlingsplan for udviklingen i landdistrikterne. Og så har boligministeren sagt, at man i øvrigt vil stille statsgaranti.

Jeg er faktisk lidt stolt af, at SF har haft mod nok til i denne sag at mene, at dette godt kan ordnes uden offentlig indblanding. Det viser faktisk, at der er mere fremskridt i SF, end der er i Socialdemokratiet. Socialdemokratiet er sådan rigtig betonagtigt. Hver gang der er problemer, skal man altså springe til med statsga-

[Kirsten Jacobsen]

ranti. Men det har SF altså kunnet sætte sig ud over, og det synes jeg ærlig talt er flot.

Der har været snakket så meget om eksempler. Et konkret eksempel, som vil kunne dokumenteres, er en gældsovertagelse. Det drejer sig om et cafeteria i Holstebro, hvori der var en 1. prioritet på 200.000 kr. Det blev solgt til 1 mio. kr., og der var 200.000 kr. i udbetaling. Det vil altså sige, at der efter 1. prioriteten var et efterstående lån på 600.000 kr. Så må man jo sige til sig selv: Jamen den, der havde 1. prioriteten, var jo ikke i nogen fare; der var ikke nogen risiko. Men hvad gjorde kreditforeningen, som havde 1. prioriteten? Man nægtede gældsovertagelsen, netop ud fra den begrundelse, at man ærlig talt ikke var så interesseret i at have lån stående i de cafeteriavirksomheder, og den bedste måde at komme af med dem på var at nægte gældsovertagelsen.

Når det drejer sig om mindre ejerlejligheder i København, vurderer man det så skrappt, at man spørger, hvem der er det bedste papir for kreditforeningen, køberen eller sælgeren. Hvis sælgeren på grund af fast arbejde eller noget andet er et bedre papir, nægter man gældsovertagelse, uanset om køberen kan bevise, at han sagtens kan klare ydelsen.

Det er nogle af de begrundelser og nogle af de eksempler, som er så konkrete og efter min mening beviser, at man er nødt til at gøre noget, og den dagsorden, som Fremskridtspartiet har fremsat sammen med SF, anviser det redskab, der skal til, for at dette Folketing kan få kreditforeningerne til at leve op til ikke bare realkreditlovens bogstav, men også dens ånd. Den har det i sig, der skal til, hvorimod regeringens kun er et slag i luften og giver en udsettelse.

Fremskridtspartiet vil stemme imod regeringens dagsordensforslag, og vi vil anbefale Folketinget at stemme for den af Fremskridtspartiet og SF foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

Socialdemokratiet har ikke krævet statsgaranti; vi siger netop, at vi ikke vil overlade det til Folketinget, så det må være en misforståelse, mildest talt, når fru Kirsten Jacobsen siger, at vi kræver, at der gives statsgaranti for de belåninger, som man ikke kan få i tilstrækkeligt omfang. Og så er det for øvrigt overhovedet ik-

ke dokumenteret, at en tolagsbelåning vil fremme udviklingen og långivningen i mere positiv retning i landdistrikterne.

Men det, der kalder mig herop, er fru Kirsten Jacobsens bemærkninger om finansielle supermarkeder, som hun talte lidt nedsættende om. Må jeg citere fra Folketingets forhandlinger, sp. 4069, 15. december 1989, tredje behandling af realkreditloven, hvor fru Kirsten Jacobsen siger følgende:

»Fremskridtspartiet ønsker så liberale forhold som muligt for realkreditte, og derfor er vi heller ikke betænkelige ved det, hr. Holger K. Nielsen stod og sagde. Bliver markedssituationen finansielle supermarkeder, så har vi ikke nogen betænkeligheder ved det.«

Det er altså somme tider svært at finde ud af, hvad Fremskridtspartiet står for. For 4 år siden var man overhovedet ikke betænkelig ved finansielle supermarkeder, men i dag er det nærmest noget forfærdeligt noget, hvis man har den sammenkædning af virksomheden, som vi kan konstatere i dag. Det var det ene.

Så sagde fru Kirsten Jacobsen, at der ikke er nogen grund til, at kreditinstitutterne har de privilegier, de har. Jeg går ud fra, at fru Kirsten Jacobsen er klar over, at i dag kan man etablere de kreditinstitutter, man har lyst til. De banker, der har lyst til det, kan etablere et kreditinstitut for en pris på 150 mio. kr. og optage konkurrencen; der er fri etableringsret, så jeg synes, der er mange frem og tilbage-bevægelser i Fremskridtspartiets påstande.

Og så vil jeg lige til sidst endnu en gang spørge: Hvis kreditinstitutterne mener, at de højst kan give 50 pct., vil fru Kirsten Jacobsen så sige, at så skal Folketinget lovgive om, at de skal give 60 pct.?

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

På trods af, at jeg sådan set klart har på fornemmelsen, at fru Kirsten Jacobsen er i stand til at forsvare sig selv, vil jeg dog godt påpege over for hr. Baadsgaard, at han må have hørt lidt for dårligt efter, da ministeren kom med sin redegørelse, eller også må han have været fraværende. Jeg vil gerne citere, så hr. Baadsgaard kan høre, at der i hvert fald er sagt dette fra talerstolen om statsgarantiordningen:

[Kristen Touborg]

»Jeg agter således allerede i denne folketingssamling at fremsætte et forslag om en særlig statsgarantiordning, der kan motivere realkreditinstitutterne til at øge udlån til skoler og forsøgsbyggeri.«

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Hr. Baadsgaards citat startede med, at Fremskridtspartiet ønskede så frie forhold som muligt for realkrediten. Hr. Baadsgaard har masser af gange hørt mig spørge på Fremskridtspartiets vegne her i Folketinget, hvorfor i alverden vi ikke ophæver realkreditloven. Det vil hr. Baadsgaard kunne finde utallige eksempler på, jeg har sagt det så sent som i dag.

Derfor har Fremskridtspartiet naturligvis stemt for alle de liberaliseringer af realkreditloven, der har været fremsat. Men det er Folketingets flertal, der har bestemt, at realkreditloven skal se ud, som den gør i dag, og når Fremskridtspartiet stemte for, var det selvfølgelig, fordi vi ikke havde nogen magt til at få ophævet realkreditloven. Det lille ønske, vi har, hr. Baadsgaard, er såmænd bare, at det flertal, som har bestemt, at realkreditloven skal se sådan ud, også får institutterne til at leve op til den.

Og må jeg så sige til hr. Baadsgaard, som siger, at der ingen favorisering finder sted, at jeg tror da godt, hr. Baadsgaard ved, at solvensprocenten for realkreditinstitutter skal være 8. Jeg tror da også godt, hr. Baadsgaard ved, at for banker og sparekasser gælder der en solvensprocent på 9, og hvis ikke det er en favorisering af kreditforeningerne, så ved jeg ikke, hvad det er. Og jeg tror da også godt, hr. Baadsgaard ved, at når kreditforeningerne opgør deres egenkapital, må de indregne den solidariske hæftelse med 50 pct., men det må banker og sparekasser ikke. Hvis det ikke er en favorisering af kreditforeningerne, så ved jeg ikke, hvad det er.

Og det er de favoriseringer, hr. Baadsgaard, som Fremskridtspartiet ønsker at ophæve, hvis kreditforeningerne vil være banker og ikke kreditforeninger. Men fordi vi værdsætter det gamle realkreditsystem i Fremskridtspartiet, ønsker vi, at vi kan få boligministeren til at pålægge dem at forblive kreditforeninger, for ellers skulle vi ophæve realkreditloven.

(Kort bemærkning).

**Mejdahl (V):**

Nu er det jo primært problemstillingen i landdistrikterne, vi diskuterer. Fru Kirsten Jacobsen drog et eksempel frem fra et cafeteria i Holstebro, og nu er Holstebro ikke det, jeg forstår ved et landdistrikt; men det understreger jo bare, at det ikke kun er i landdistrikterne, man anlægger en mere kritisk vurdering af pantesikkerheden, end man har gjort tidligere.

Jeg vil godt spørge fru Kirsten Jacobsen: Mener fru Kirsten Jacobsen, at vi skal bestemme, hvor meget kreditforeningerne skal låne ud? Er fru Kirsten Jacobsen ikke enig i det grundlæggende princip, at det er den fri konkurrence og en konkret vurdering foretaget af en ansvarlig långiver, der fastsætter lånets størrelse og lånets vilkår?

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

I spørgsmålet om statsgaranti opfattede jeg fru Kirsten Jacobsens bemærkninger sådan, at vi stod for, at der skulle lovgives herindefra om generel statsgaranti. Det er korrekt, at på visse udvalgte områder er vi indstillet på at give statsgaranti med begrænsede beløb, bl.a. for at give skoler i tyndt befolkede områder hjælp til at kunne klare sig. Det er også en hjælp til landsbyerne, skulle jeg hilse og sige.

Så er der spørgsmålet om solvensprocent. Jeg erindrer det ikke – men det gør fru Kirsten Jacobsen altså – jeg mener, at man har den samme procent i kreditforeningerne og i banker, men lad det nu ligge. Det er muligt, jeg husker forkert.

Så til spørgsmålet om solidarisk hæftelse. Jamen det er jo netop under afvikling, og den hurtige afvikling, som man nu har pålagt kreditforeningerne, er jo netop medvirkende årsag til, at de er tilbageholdende med långivningen. Der er vist ikke nogen her i Folketinget, der har jagtet det princip mere end fru Kirsten Jacobsen, at solidarisk hæftelse omgående skulle tages ud af grundlaget for beregningen af egenkapitalen; men hvis man havde gjort det omgående, havde vi fået en situation, hvor kreditinstitutterne ville have været endnu mere tilbageholdende med at give lån. Det stemmer altså ikke sammen, når man siger den ene dag, at man vil af med den solidariske hæftelse om-



**[Baadsgaard]**

gående, og den anden dag, at kreditinstitutterne bare skal låne noget mere ud.

Og så mangler jeg stadig væk et svar: Mener fru Kirsten Jacobsen, at hvis realkreditinstitutterne efter en ansvarlig vurdering kommer til det resultat, at man vil give 50 pct. af værdiansættelsen, skal vi så herinde lovgive om, at de skal give 60 pct.?

**Formanden:**

Fru Kirsten Jacobsen for en kort bemærkning, og så regner jeg med, at vi snart kan gå til den næste ordfører.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Hvis hr. Baadsgaard læste dagsordenen, vil le hr. Baadsgaard selv kunne besvare det sidste spørgsmål. Der står jo netop, at førsteprioriteten bør udgøre 60 pct. af den konkrete værdiansættelse.

Så spørger hr. Baadsgaard, hvad der skal ske, hvis instituttet kun ønsker at give 50 pct. – jamen af hvad? Der tales om den konkrete værdiansættelse i dagsordenen, hr. Baadsgaard. Hvis man ønsker at give et lån på 1 mio. kr., siger dagsordensforslaget, at de 600.000 kr. skal være baseret på pantesikkerhed i fast ejendom. Det er dét, der står, og det har intet at gøre med det, hr. Baadsgaard sagde.

Og må jeg godt sige til hr. Baadsgaard, at hr. Baadsgaard blander tingene sammen en gang til. Fremskridtspartiet har aldrig, aldrig nogen sinde været imod den solidariske hæftelse. Fremskridtspartiet har været imod, at man lavede nogle fiksfakserier, hvorefter man som følge af et eller andet EF-direktiv gav kreditforeningerne en særlig mulighed for at kunne indregne 50 pct. af den solidariske hæftelse, altså 50 pct. af et fiktivt beløb, som man kunne forøge sin egenkapital med, så man lettere kunne overholde solvensgrænserne. Det er det, Fremskridtspartiet har været imod.

Og så siger hr. Baadsgaard, at Fremskridtspartiet vil af med det. Jamen hr. Baadsgaard, det er jo ikke den solidariske hæftelse, Fremskridtspartiet vil af med, men muligheden for, at man kunne indregne den i egenkapitalen. Og ved et andet fiksfakseri, hr. Baadsgaard, er det igen lykkedes at skabe mulighed for, at selve lånomlægningerne også er omfattet af de 50 pct. Og hvordan klarede man det? Jo, i stedet

for at indrømme fejlen gav man muligheden til dem, der ikke havde lov til det før, for så holdt de nok mund.

(Kort bemærkning).

**Baadsgaard (S):**

Så må jeg sige det en gang mere: Hvis fru Kirsten Jacobsen havde fået held til at fjerne indregningen af den solidariske hæftelse omgående, så vi ikke havde haft den overgangsordning, ville kreditinstitutterne have været i en situation, der havde medført, at de endnu dårligere kunne låne penge ud, også realkreditinstitutterne; sådan hænger det sammen. Og i øvrigt har det altid været sådan, at den solidariske hæftelse kunne indregnes ved beregningen af egenkapitalen. Det var jo ikke noget, man fandt på, dengang EF-direktivet kom, det har i lang tid været et led i realkreditinstitutvirksomhedernes beregning af egenkapitalen.

Jeg synes, at diskussionen bliver lidt teknisk, men jeg mangler stadig væk svar på, om fru Kirsten Jacobsen mener, at vi skal lovgive herinde om en bestemt belåningssats, uanset værdiansættelse. Der er jo ikke meget ved, at man bare siger: Jamen så kan vi bare sætte værdiansættelsen ned, og så kan vi tage 60 pct. af en lavere værdi. Det giver jo ikke bedre belåning for de pågældende ejendomme i landdistrikterne.

Det står stadig noget tåget, hvad det er, Fremskridtspartiet og SF vil med de pålæg, vi skal give realkreditinstitutterne herfra, og det efterlyser jeg stadig væk et svar på. Men det kan åbenbart ikke lade sig gøre at få det skrevet eller sagt, så det kan forstås i almindelighed.

**Formanden:**

Fru Kirsten Jacobsen for en kort bemærkning, og så er jeg altså fortsat af den overbevisning, at de korte bemærkninger har haft deres tid.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Jeg synes, det er sørgeligt, at formanden for Folketingets Boligudvalg, som selv har været med til at lave den nye realkreditlov, åbenbart ikke har nogen som helst anelse om, hvad der står i den. Det er sørgeligt, synes jeg.

[Kirsten Jacobsen]

Må jeg spørge boligministeren: Kan boligministeren bekræfte, at indregningen af den solidariske hæftelse i egenkapitalen først er blevet indført efter et krav fra EF i forbindelse med den nye realkreditlov, da Justitsministeriet bestemte, at reservefondene skulle være til stede rent fysisk i hver serie for sig? Vil boligministeren venligst bekræfte det, så formanden for Boligudvalget ikke går rundt og laver den slags fejltagelser mere.

Må jeg så sige til formanden for Boligudvalget: Det, SF og Fremskridtspartiet ønsker, er jo kun, at man ikke skal have supplerende sikkerhed i kreditforeningerne for hele det lån, man ønsker at give. Man skal kun have murstenene for de første 60 pct., og den supplerende sikkerhed kan man kun få fra de 60 pct. og op til det beløb, man ønsker at give. I øjeblikket er det nemlig sådan, at man beregner sig en personlig kreditvurdering af hele det beløb, man ønsker at give. Det er urimeligt, det er i strid med realkreditlovens ånd, og hvis ikke hr. Baadsgaard har forstået det nu, vil jeg foreslå hr. Baadsgaard, at vi tager en snak på en times tid; så lykkes det nok.

**Formanden:**

Jeg er ganske enig i, at der kan være spørgsmål, det er mest hensigtsmæssigt at afklare i en anden form end gennem korte bemærkninger. Det er også det, der ligger bag min henstilling om at holde lidt igen med de korte bemærkninger i denne omgang.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Ja, det er ikke for at forlænge debatten unødigt på dette punkt; men når hr. Baadsgaard henvender sig direkte til SF, finder jeg dog alligevel anledning til at forsøge endnu en gang, selv om jeg egentlig har forsøgt 117 gange at få hr. Baadsgaard til at forstå, hvad det er, der står.

Jeg har opfattelsen af, at fru Pernille Sams forstod det, sidst jeg var på talerstolen, men hr. Baadsgaard har åbenbart ikke forstået det endnu. Det er jo, som fru Kirsten Jacobsen fremhæver: De 60 pct. er der ikke nogen garanti på, dem sker der ikke nogen ændringer med. Det er niveauet mellem 60 og 80 pct., det her handler om, og det er her, vi ønsker, at der skal sættes en forsikringsordning ind. Det burde da være rimelig let at indse.

**Svend Aage Jensen (CD):**

Det er naturligvis et ikke uvæsentligt problem, som SF her rører ved. Det er en almindelig opfattelse, at kreditforeningerne er blevet meget forsigtige, efter at de har måttet konstatere endog meget store tab de seneste år.

Kreditforeningsinstitutionen er noget unikt for Danmark. Ikke mange andre lande kan tilbyde sine borgere helt tilsvarende muligheder for at optage lån på op til 90 pct. af ejendomsværdien og ved omprioritering op til 80 pct. I andre lande er det ofte sådan, at der skal præsteres en betydelig større egenkapital for at kunne erhverve egen bolig, end tilfældet er i Danmark. Det har været godt, og det er godt, såfremt ydelsen harmonerer med indtægten.

Tidligere var det således, at inflationen og dermed den almindelige lønudvikling gjorde det lettere at starte med en forholdsvis høj husleje, som gradvis blev mindre i forhold til indtjeningen. Men således er det ikke mere. Med den lave inflation og det lave renteniveau, vi har, skal vi ikke regne med nogen anden forholdsmæssig nedsættelse af huslejen end den, der kan følge af en konvertering af eventuel prioritetsgæld med høj rente til den gældende lavere rente.

Vi kan godt være enige i, at som hovedregel skal kreditforeninger give lån i sten ud fra en vurdering af boligens værdi, snarere end af dens beliggenhed. Men kreditforeningen har også en forpligtelse til at opretholde obligationerne som et sikkert papir at investere i. I modsat fald kan realkreditobligationerne ikke sælges til en pris, der ville medføre, at låntager kunne regne med et billigt lån i forhold til andre lån. Det skal være sikkert at investere i fast ejendom; derfor er ansvaret lagt på realkreditinstitutionerne, og da det gik galt, blev de pålagt forsigtighed.

CD ser meget gerne frem til de tiltag, der skal gøres for at fastholde og helst udbygge bosætningen i landdistrikterne og lokalområderne. Lykkes det, kan vi jo håbe på, at det også vil medføre en positiv ændring af efterspørgslen efter boliger i landområderne og dermed løse op for de problemer, som SF her rører ved.

CD kan ikke støtte SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, men kan støtte den af regeringspartierne fremsatte dagsorden.

**Jørgen Estrup (RV):**

**[Jørgen Estrup]**

Efter et par timers debat kan det måske være på sin plads og lidt befordrende for debatten at understrege, hvad der er enighed om.

Der er faktisk enighed om, at realkreditinstitutterne skal leve op til deres ansvar og overholde realkreditloven, og at det er boligministerens ansvar at se dem efter i sømmene. Jeg har stadig væk utrolig svært ved at forstå, hvorfor det skulle være fornuftigt, at Folketinget vedtager det en gang til, og jeg synes, det ville skabe en speciel præcedens, hvis vi, hver gang vi opdagede et forhold, som ikke efterlevede lovgivningen, skulle sige, at man faktisk skal leve op til lovgivningen som borger i dette land. Det er den ene ting.

Den anden ting, der også er grund til at understrege, er, at der ikke er nogen fra regeringspartierne, der har bestridt, at der er problemer, og at der har været det. Jeg vil gerne henvise til Det Fri Aktuelt fra den 17. april, hvor formanden for KD's bestyrelse, Jørgen Nue Møller, erkender, at kreditinstitutterne i nogle tilfælde har strammet kreditpolitikken for meget i de små kommuner, og oplyser, at han nu har bedt Kommunernes Landsforening deltage i en undersøgelse af problemets omfang og en drøftelse af nye instrumenter i kreditpolitikken. Ja, der har været problemer, og der er det formentlig stadig væk.

Det, som vi derimod har svært ved at få dokumenteret, er, at der findes faste, firkantede regler for, at kreditforeningerne så at sige sortlister enkeltområder, enkelte typer långivning osv. Men jeg synes, der er al mulig grund til at bede boligministeren om at se nærmere på det, give Folketinget en udredning og snakke det igennem med kreditinstitutterne, som det også ligger i regeringspartiernes dagsorden.

Derimod har Folketinget helt klart en pligt til at være konsistente i det, vi siger. Vi har mange gange – og jeg skal ikke gentage, hvad hr. Baadsgaard har sagt til fru Kirsten Jacobsen – mange i dette Folketing, og nogle mere end andre, fortalt kreditinstitutterne, at de havde en pligt til at holde orden i deres økonomi, og det synes jeg vi skal holde fast ved. De har også en pligt til – og her vil jeg gerne imødekomme fru Kirsten Jacobsen – at leve op til realkreditens ånd. Vi kan ikke pålægge dem at give lån i bestemte sager. Realkreditinstitutterne skal leve op til den samme opfattelse af markedet, som de private kreditinstitutter har.

De skal leve op til lovens krav om solvens og god økonomi, og de bør også – og jeg understreger bør – leve op til ånden om ydelse af realkredit og ikke satse på personkredit. Her er jeg enig med fru Kirsten Jacobsen.

Jeg er også enig i den konklusion, som fru Kirsten Jacobsen fremsatte før, nemlig at hvis realkrediten ikke lever op til dette krav, bliver den logiske udvikling, at først forsvinder privilegierne, og så forsvinder realkreditloven. Så mister vi noget, som har været en meget nødvendig og god ting i dansk finansieringspolitik, og jeg synes, det ville være ærgerligt, hvis det sker. Jeg kan godt se tendenserne i den retning, og vi er mange, som har påpeget over for kreditinstitutterne, at det ikke blot er et spørgsmål om, at det er en billig låneform, som derfor er et gode for låntagerne, men at det også giver sikkerhed for, at man ikke først og fremmest skal kreditvurderes personligt, som man skal i pengeinstitutterne, men at man har en værdi- genstand, som giver én sikkerhed for låntagningen.

Men vi kan ikke gå på akkord i spørgsmålet om, at det i den sidste ende er kreditinstitutternes ansvar og pligt, at den långivning, de giver, er i god overensstemmelse med den risiko, som markedet fortæller dem at der er i pantet. Og i den forstand bliver vi derfor nødt til at være konsistente og acceptere, at vi altså har et problem i øjeblikket, nemlig at i en afmatningskonjunktur er der særlige vanskeligheder, som i særlig grad rammer udkantområderne. Det er jo også derfor, regeringen har fremlagt sin handlingsplan om landdistrikterne, som forhåbentlig kan skabe afsæt for en bedre økonomisk udvikling i landdistrikterne.

Og på den baggrund synes jeg så, der er grund til at spørge sig selv, om det er en god idé overhovedet med tolagsbelåning, som man foreslår fra de partier, som står bag den anden dagsorden i dag. Realiteten er jo, at man allerede i dag kan lave en opdeling af pantet, hvis man måtte finde det rimeligt i kreditinstitutterne, og regulere prisen på långivning i overensstemmelse med den sikkerhed eller mangel på samme, som findes i pantet. Jeg synes – og her tror jeg, at jeg er enig med fru Kirsten Jacobsen – at kreditinstitutterne i højere grad skulle lægge an på, at det var lånets størrelse, der afgjorde, om det blev ydet, snarere end nogle personlige vurderinger eller eventuelt en større

**[Jørgen Estrup]**

beliggenhedsværdi, selv om man jo må indrømme, at værdi og beliggenhed også hænger sammen. Det kan altså lade sig gøre i dag, men spørgsmålet er, om det er nogen særlig fordel, at lånet bliver fordelt mellem to forskellige første- og andenprioritetsinstitutter, eventuelt endnu flere institutter. Jeg har egentlig svært ved at se, at det er tilfældet. Men hvis der er begrundet tro på, at det skulle være en fordel, så lad os kigge på det, men i dag har jeg ikke lyst til at skrive under på, at det er sådan, Folketinget bør gøre. Jeg har ikke nogen garanti for det, jeg kan i og for sig ikke umiddelbart se det.

Tilbage står altså, at vi er enige om, at der er et problem, og at boligministeren skal holde realkreditinstitutterne fast på deres ansvar. Men vi er ikke enige om de midler, som angives i SF's og Fremskridtpartiets dagsorden, og her må vandene jo så skilles; vi må acceptere, at sådan er situationen. Jeg tror, at en samtale med realkreditinstitutterne, en kortlægning af problemet og den udvikling, som en bedre økonomisk konjunktur giver, forhåbentlig også vil hjælpe på landdistrikternes problemer. Og dermed tror jeg i og for sig at problemet er rigtigt placeret hos boligministeren, og at det er herfra, vi vil kunne forvente en løsning på de forhold, vi har set i det sidste halve års tid.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Det bekymrer mig lidt, når jeg er enig med hr. Jørgen Estrup, men jeg var faktisk enig i meget af det, hr. Jørgen Estrup sagde.

Hr. Jørgen Estrup stillede et interessant spørgsmål, nemlig at kreditforeningerne jo allerede i dag kan lave tolagsfinansiering, og hvorfor gør de det så ikke. Det er et godt spørgsmål. Jeg tror, at svaret er meget enkelt, hr. Jørgen Estrup. Sagen er, at de nemmere kan gemme prisen på den risikopræmie, de ville have for den yderste del af lånet, fordi man får den samme pris for hele lånet ved enhedsfinansiering. Gennem tolagsbelåningen synliggør vi både vurderingen, prisen og prisforskellen, og det burde alt andet lige – i hvert fald i hr. Jørgen Estrups øjne – være en god vej at gå. Det er en af begrundelserne for at gøre det.

Så vil jeg godt sige, at egentlig burde man også give kreditforeningerne pligt til at be-

grunde både deres lånetilbud og deres lånevurdering skriftligt. Hvis man ikke gør det, har Folketinget nemlig udstyret dem med en pengemaskine; så kan man bare lave urealistiske lånetilbud, som ingen kan bruge til noget som helst, og så kan man sende en regning til lånerne på 1.000 kr. pr. tilbud. Hvis man derimod skriver og afslår lånet, kan man jo ikke opkræve penge for noget, og de er nemlig smarte nok i kreditforeningerne til aldrig at gøre det. De giver et fuldstændig urealistisk lånetilbud, og så sender de et giroindbetalingskort på 1.000 kr. for tilbudet. Hvis man forpligtede dem til at give en begrundelse for, hvorfor de var kommet frem til netop det lånetilbud, og hvilken vurdering der lå til grund for det, ville man komme bort fra det misbrug, og så kunne vi få stoppet den pengemaskine.

**Lysholm Christensen (KRF):**

SF forespørger i dag, hvad boligministeren vil gøre for at forhindre kreditforeningernes boykot af bl.a. landdistrikterne. Nu er ordet boykot måske lige vel stærkt i den sammenhæng, men jeg vil godt give forespørgerne ret i, at der gives alt for mange afslag på låneansøgninger. Det ligner helt klart noget i retning af en forholdsordre, om at give afslag i bestemte områder ude i landdistrikterne.

Der er nogen tendens til, at man næsten pr. automatik giver afslag, når det gælder visse typer institutioner, det være sig kostskoler eller cafeterier, eller hvad det nu kan være. Det er naturligvis klart utilfredsstillende, at kreditforeningerne skal styre udviklingen i landdistrikterne eller rettere sagt styre en manglende udvikling, hindre aktiviteter og hindre långivning til initiativer, som folk gerne vil tage i disse områder, og derfor er der behov for, at der bliver gjort noget. Så langt kan vi være enige med forespørgerne.

Jeg er også enig, når det drejer sig om de områder, jeg lige nævnte, f.eks. kostskoler, efterskoler og folkehøjskoler, som er beliggende i tyndt befolkede områder, og hvor låneansøgningen bliver afvist på grund af spørgsmålet om alternativ anvendelse. Det er nok rigtigt, at det kan være vanskeligt at finde alternativ anvendelse for sådanne bygninger. Men for mig at se er der ikke nogen risiko for, at staten vil trække sit tilskud til disse institutioner tilbage. Hvis de er i stand til at holde kunder i butik-

[Lysholm Christensen]

ken, elever på skolebænken, er der ikke nogen fare for, at de kommer ud i problemer, og derfor er der ikke nogen nævneværdig lånerisiko.

Jeg er enig i, at der er nogle områder, som vi trænger til at få strammet op. Når det er sagt, skal vi naturligvis ikke glemme, hvilke grundprincipper vores realkreditinstitutter bygger på; jeg skal ikke gennemgå dem i detaljer, men bare nævne, at et af principperne er, at det er realkreditinstitutternes ledere, der fastlægger udlånspolitikken, ganske enkelt fordi det er dem, der har ansvaret for, at butikken bliver ledet på en forsvarlig måde, og efter en periode med store tab kan man vanskeligt bebrejde ledelsen en vis forsigtighed. Det er i det mindste meget vigtigt, at tilliden til systemet bevares. Det er vigtigt, at vores enestående udlånssystem fortsat vil være kendetegnet ved, at man yder billige lån, at der er stor sikkerhed i systemet, og at der er nogle lave administrationsomkostninger. Det er vigtigt, at denne tillid til realkreditinstitutterne bliver bevaret, og derfor kan man vanskeligt bebrejde ledelsen deres forsigtighed i visse sager.

Jeg er enig med andre ordførere, som har været inde på, at det er en beklagelig udvikling, vi har set igennem nogle år, hvor man har bevæget sig i retning af mere at vurdere låntagerens personlige kreditværdighed end at se på den faste ejendomsværdi. Det er ønskeligt, at institutionerne bevæger sig tilbage i retning af i højere grad at se på den faste ejendomsværdi frem for at foretage en personlig kreditvurdering.

Der må kunne findes en mellemløsning på det dilemma, vi er i her, og i den forbindelse er der grund til at takke boligministeren for den besvarelse, vi fik tidligere på dagen, og hvori der nævntes en række tiltag, som regeringen allerede har sat i værk, samt en række initiativer, som er under forberedelse. Der er ingen grund til at opremse dem, men det vidner om, at regeringen i lang tid har været opmærksom på problemerne og er godt i gang med at løse dem. Hertil kommer regeringens nylig fremlagte handlingsplan for landdistrikterne. Også i den er der en række gode ideer, som kan være med til at afhjælpe vanskelighederne i landdistrikterne.

Hvad angår det af hr. Kristen Touborg og fru Kirsten Jacobsen stillede dagsordensforslag må jeg sige, at det – så langt jeg har kunnet

høre debatten – mangler svar på et væsentligt spørgsmål. Det, jeg ligesom andre må efterlyse, er: Hvor er sikkerheden for, at netop tolagsbelåning og en garantiordning vil give større udlånsvirksomhed netop i landdistrikterne? Der kunne da være meget god grund til at diskutere de to ordninger, men at de lige præcis skulle løse det, som er hovedproblemet i dag, altså landdistrikternes udviklingsmuligheder, har vi ikke fået noget bevis på. Bl.a. derfor må også jeg afvise denne dagsorden.

Derimod er der god grund til at støtte den anden dagsorden foreslået af regeringspartierne, for her er der lagt op til at fastholde boligministeren med hensyn til at komme med nogle initiativer, som kan løse problemet, som det er beskrevet. Derfor er der ingen tvivl om, hvilken dagsorden vi stemmer for.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Hr. Lysholm Christensen bebrejdede os, at vi havde brugt ordet boykot. Jeg vil bare henvise til, at ministeren i sit brev til en borgmester har brugt ordet braklægning, og det er vel en smagsag, om det ene ord er stærkere end det andet.

Men det, der kaldte mig op, var i øvrigt et spørgsmål til boligministeren. Nu er regeringens dagsorden jo omdelt, og det har været muligt at nærlæse den, og ud over det, der har været fremme i debatten, er der et problem, nemlig det, at dagsordenen taler om realkreditinstitutternes udlånspolitik i landdistrikterne. Men sagen er, at det ikke kun er et problem i landdistrikterne, og det er derfor, at den dagsorden, vi har fremsat, taler om bestemte områder eller ejendoms-kategorier.

For at nævne to andre ting: Der er også problemer i visse kvarterer i byerne med stuelejligheder, og der er et problem med ejendomme med blandet bolig og erhverv. Det er for sent at ændre dagsordenen nu, men jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren, når han nu skal komme med en redegørelse til Boligudvalget, vil tage disse andre typer ejendomme med i den udstrækning, det er ministeren bekendt, at der kunne være problemer. Det skulle der vel ikke være noget i vejen for.

Jeg vil gerne bede ministeren komme herop og bekræfte, at han vil fortolke dagsordenen sådan.

(Kort bemærkning).

**Kristen Touborg (SF):**

Hr. Lysholm Christensen efterlyser igen en sikkerhed for, at man kan få større lån, få mere kapital, hvis man følger SF's og Fremskridtspartiets dagsordensforslag. Det mener jeg sådan set jeg har sagt et par gange eller tre, men jeg vil da gerne gøre det igen.

Det ligger sådan, at kreditforeningerne i en lang række tilfælde giver de 60 pct. Så får man en ekstra garanti på de næste 20 pct. enten via en kollektiv garantiforsikring, direkte fra forsikringselskabet, eller – som jeg har nævnt et par gange – det kunne være, at man ændrede lovgivningen, således at Kommunekreditforeningen kunne gå ind og låne til andre områder, end de kan i dag, og dermed ville man direkte trække kommunen ind som garantistiller over for Kommunekreditforeningen. Det betyder igen, at kommunen ville vurdere, om det enkelte projekt var bæredygtigt eller ej, og derfor er det et meget sundt princip.

Men altså ideen med dette her er, at man får en bedre garanti.

**Boligministeren (Kofod-Svendsen):**

Jeg skal allerførst tilkendegive over for hr. Rahbæk Møller, at jeg gerne vil gøre den redegørelse, som jeg vil give Boligudvalget, bredere, så bolig- og erhvervsjendomme og de andre par eksempler, som hr. Rahbæk Møller nævnte, bliver inddraget i min redegørelse. Det har jeg hermed givet tilsagn om.

Så var der et konkret spørgsmål fra fru Kirsten Jacobsen. Jeg kan oplyse, at i tiden forud for den nye realkreditlov i 1990 skete indregningen af solidarisk hæftelse i form af, at kravene til egenkapital for serier med solidarisk hæftelse var halvt så store som for serier uden solidarisk hæftelse. Efter den nye lov kan solidarisk hæftelse ydes med et beløb svarende til 50 pct. af kernekapitalen. Således er det også i andre lande, hvor solidarisk hæftelse anvendes; jeg kan nævne Tyskland og Holland. Men ellers vil jeg henvise til besvarelsen af spørgsmålene 101-108, alm. del, hvor jeg teknisk nærmere har redegjort for disse spørgsmål.

Så er der forskellige synspunkter, der er kommet frem under debatten, og som jeg gerne vil kommentere yderligere. Man har citeret fra et brev, jeg har skrevet til en borgmester, og dér er jeg blevet taget til indtægt for, at jeg har

sagt, at kreditforeningerne braklægger. Jeg vil gerne læse sammenhængen op, så Folketinget er klar over, hvilken formulering jeg har brugt.

Jeg har svaret den pågældende borgmester således:

»Jeg har derfor fundet det nødvendigt at drøfte bl.a. finansiering af andelsboliger med realkreditinstitutternes ledelse og Realkreditrådet. Ved disse drøftelser har jeg påpeget, at jeg var vel vidende om, at jeg efter realkreditlovgivningen ikke har mulighed for at pålægge realkreditinstitutterne at yde lån til bestemte ejendoms-kategorier eller i bestemte områder.

Jeg gav imidlertid udtryk for, at jeg ønskede, at realkreditinstitutterne skulle drive en ansvarlig udlånspolitik og derfor foretage en realistisk og grundig værdiansættelse af de enkelte ejendomme i stedet for at give afslag på forhånd på grund af en vurdering af debitors soliditet eller ejendommens beliggenhed eller type.

Jeg understregede endvidere over for realkreditinstitutterne, at konsekvenserne af en udlånspolitik, der på forhånd braklægger visse områder, er meget vide.«

Men jeg har ikke med dette sagt, at de gjorde det. Jeg har bare sagt, at konsekvenserne vil være vide. Jeg synes, det er væsentligt at gøre opmærksom på denne nuance, eftersom ...

**Formanden:**

Jeg vil gerne gøre medlemmerne opmærksom på, at jeg i overensstemmelse med ønsker har kaldt til salen på et tidspunkt, der ligger 8-9 minutter før, jeg venter en afstemning. Det, jeg har kaldt ind til, er at være til stede i salen, ikke til at forstyrre forhandlingen, hvis jeg må være så fri.

**Boligministeren (Kofod-Svendsen):**

Jeg håber med dette citat at have redegjort for, hvad min grundholdning er, og at de, der har citeret mig kortfattet, ikke har ydet fuld retfærdighed med hensyn til det, jeg har gjort rede for i skrivelsen til den pågældende borgmester.

Så er tolagsprioriteringen blevet drøftet ganske meget. Det fremgår også, at det er et væsentligt punkt i den dagsorden, som SF og Fremskridtspartiet har foreslået. Det får mig til at komme med nogle bemærkninger vedrørende tolagsbelåning.

**[Bollgministeren]**

Jeg vil gerne påpege, at jeg ikke mener, at princippet om en tolagsbelåning er egnet til at blive gennemført ved hjælp af et dagsordensforslag. Det mener jeg er en overfladisk måde at indføre det på. For det første er en sådan ordning teknisk vanskelig at drøfte og gennemføre uden nærmere undersøgelser. For det andet er det uklart, hvad forespørgerne mener med tolagsbelåning. Det har vi stadig væk ikke fået klart formuleret under debatten; der er blevet talt i tåger.

Jeg mener således, det er vigtigt, inden man beslutter sig for en indførelse af tolagsbelåning, at undersøge, om det overhovedet vil være gavnligt for låntagerne. Her tænker jeg på, om den samlede pris for belåningen ikke vil blive højere, i hvert fald for dem, der har behov for belåning op til 80 pct. En egentlig tolagsbelåning vil betyde to vurderinger af ejendommen, idet hvert af institutterne selv vil skulle tage stilling til belåningsværdien. Antallet af obligationsserier kan blive forøget, hvorved der skabes tynde serier, hvilket kan afspejles i kurserne. Alle disse forhold skal derfor belyses nærmere, inden vi kan tage stilling til gennemførelse af tolagsbelåning.

Jeg vil gerne i denne forbindelse understrege, at vi løbende vil undersøge alle muligheder for at billiggøre og effektivisere det danske realkreditsystem, men disse undersøgelser peger alle i retning af at reducere antallet af obligationsserier, ikke at øge dem.

Jeg vil gerne komme med en generel bemærkning til det, der er står under 2. pind i det af SF og Fremskridtspartiet stillede dagsordensforslag. Jeg mener, det er urimeligt at gennemføre det uden en egentlig udvalgsbehandling, og efter de hidtidige undersøgelser mener jeg ikke, man opnår det, man ønsker, på den måde, det foreslås.

Så vil jeg komme med et par oplysninger om, hvordan realkreditinstitutterne ...

**Formanden:**

Jeg har ikke megen lyst til at være bussemand, men jeg er nødt til at sige til medlemmerne, at der er et uacceptabelt højt støjniveau i salen. Af hensyn til ordførerne, af hensyn til tilhørerne, af hensyn til pressen: Det er for meget!

**Boligministeren (Kofod Svendsen):**

Så et par ord om realkreditinstitutternes net-toudlån fordelt på ejendoms-kategorier. Hvordan har den faktiske situation været i 1993? Jeg kan oplyse, at når det gælder udlån til landbrug, var det i perioden fra januar til august 1992 på 1.824.600.000 kr. Det er i samme periode i 1993 steget til 2.751.000.000 kr., altså en stigning på godt og vel 900 mio. kr. Hvad angår industri- og håndværksejendomme, er der en stigning fra godt 1 mia. kr. i 1992 til 1,8 mia. kr. i 1993. Hvad angår kontor- og forretningsejendomme, er der en drastisk stigning, nemlig fra 883 mio. kr. til 3.736.000.000 kr.

Dér, hvor vi har et fald, er på ejerboligområdet; vi ved alle, at det gik trægt de første måneder i år. Det var derfor, regeringen kom med boligpakken og senere skattereform og konverteringsmuligheder; det er ikke indregnet i opgørelse for perioden fra januar til august i henholdsvis 1992 og 1993. På erhvervsområdet er der tale om en stigning, men det betyder ikke, at jeg dermed siger, at så er der ikke problemer.

Derfor mener jeg, det er rigtigt og væsentligt, at jeg går videre og tager en meget grundig drøftelse med realkreditinstitutterne om deres udlånspolitik, og – som jeg har givet tilsagn om – ikke alene i landdistrikterne, men også på de supplerende områder, som SF's ordfører, hr. Rahbæk Møller, gjorde opmærksom på. Det mener jeg er det rigtige at gøre, også efter den debat, vi har haft i Folketinget i dag, hvor jeg er glad for, at ikke alene regeringspartierne, men også – forstår jeg – Venstre og De Konservative har været enige i de grundsynspunkter, jeg har lagt frem. At man ikke stemmer for, skyldes ikke så meget det, jeg har lagt frem; det skyldes, kan jeg forstå, at man ikke er hundrede procent tilfreds med den handlingsplan for landdistrikterne, som regeringen har lagt frem. O.k., det betyder så, at man undlader at stemme, men det betyder også, at der er et bredt flertal i Folketinget, som bakker op om den linje, jeg på regeringens vegne har lagt frem, og som Folketinget nu vil forpligte mig til, nemlig at gå ind i drøftelser og derefter komme med en redegørelse. Det er jeg overbevist om er den konstruktive vej, det er den rigtige vej, og jeg er glad for, at et bredt flertal i Folketinget bakker det op.

(Kort bemærkning).

**Kirsten Jacobsen (FP):**

Hvis flertallets begrundelse for at stemme imod Fremskridtspartiets og SF's dagsorden er den, boligministeren her gav udtryk for, må det bero på en misforståelse. Den vil jeg gerne rette op på. Boligministeren sagde nemlig, at tolagsbelåning ikke var egnet til at indføre via en dagsorden og uden udvalgsbehandling; det gav også den socialdemokratiske ordfører udtryk for.

I den anledning vil jeg gerne gøre opmærksom på, hvad der står i dagsordenen. Der står, at »regeringen skal søge gennemført . . .«. Hvis en regering skal søge noget gennemført, forudsætter det, at den ansvarlige minister – i dette tilfælde boligministeren – udarbejder et lovforslag, som bliver fremsat her i Folketinget, og som gennemgår de almindelige tre behandlinger, herunder også to udvalgsbehandlinger. Derfor er der ikke tale om, hr. boligminister, at Fremskridtsparti og SF lægger op til at gennemføre tolagsbelåningen via et dagsordensforslag. Der er tale om, at vi siger til boligministeren, at hvis man ikke kan komme igennem hos kreditforeningerne med det gode, så synes vi, at boligministeren skulle lave et sådant forslag og fremsætte det i Folketinget, og så er det op til boligministeren, hvad boligministeren ønsker at skrive.

Jeg vil gerne sige til boligministeren, at det ikke nødvendigvis behøver at være sådan, at der skal to institutter til at give en tolagsbelåning. Det samme institut kan meget vel give tolagsbelåning. Det drejer sig jo kun om en opsplitning af lånet, derfor behøver man kun én vurdering. Hvis begrundelsen for at stemme imod er den misforståelse, boligministeren gav udtryk for, håber jeg, der herved er rettet op på det.

Der er ikke tale om, at man ved at stemme for Fremskridtspartiets og SF's dagsordensforslag gennemfører tolagsbelåning gennem en dagsorden. Det forudsætter et lovforslag fra boligministeren og almindelige behandlinger i Tinget.

**Formanden:**

Jeg giver ordet til boligministeren – og så vil jeg benytte lejligheden til at gentage, hvad jeg har sagt to gange allerede. Der er for megen støj i salen!

**Boligministeren (Kofod-Svendsen):**

Fru Kirsten Jacobsens sidste bemærkninger ændrer ikke noget som helst ved det, der var mit hovedindlæg. Hvis man tilslutter sig SF's og Fremskridtspartiets dagsorden, er man selvfølgelig forpligtet til at gennemføre tolagsprioriteringen, men jeg redegjorde jo for, hvordan alle undersøgelser indtil nu viser, at dette ikke er til gavn for udviklingen i landdistrikterne. Man vil naturligvis ikke gå ind for noget, som alle undersøgelser indtil nu har vist ikke er til gavn for det, man gerne vil fremme.

**Kristen Touborg (SF):**

Der har i dag været megen debat om vort dagsordensforslags reelle betydning. Vi tror trods alt, at dette spørgsmål er blevet afklaret. Det virker, som om der er bred enighed om, hvad problemet er, at der er et problem her, og det er da altid noget. Vi har tilsyneladende samme mål; der er bare ikke enighed om midlerne.

Selv om jeg er ret ny her i Folketinget, forstår jeg på debatten, at det nok er regeringens dagsorden, som bliver vedtaget. Den er ganske vist både noget vattet og noget tandløs, men vi finder alligevel i SF, at det initiativ, vi har taget i dag, slet ikke er så ringe endda, for vores hensigt med forespørgslen var jo at klarlægge problemstillingen og søge at finde en løsning. Efter denne debat tror vi trods alt på, at der sker noget. Vi tror, at denne debat vil henlede opmærksomheden på problemet. Ministeren står nok noget stærkere over for kreditforeningerne nu, når han skal have de næste forhandlinger med dem. Der er jo hidtil ikke sket ret meget på området. Det har vi et velbegrundet håb om at der gør nu, så vi finder, at forespørgselsdebatten trods alt har gavnet sagen rimeligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning*

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 4 af Baadsgaard (S), Svend Aage Jensen (CD), Jørgen Estrup (RV) og Lysholm Christensen (KRF) (se foran) vedtoges med 60 stemmer (S, CD, RV og KRF) mod 6 (FP); 47 (KF, V og SF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:



Forslag om motiveret dagsorden nr. D 3 af Kristen Touborg (SF) og Kirsten Jacobsen (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

#### 6) Første behandling af lovforslag nr. L 14:

*Forslag til lov om ændring af lov om boligsparekontrakter og lov om ændring af lov om boligsparekontrakter og forskellige skatte- og afgiftslove. (Ændret ikrafttræden).*

Af boligministeren (Kofod-Svendsen).  
(Fremsat 6/10 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

#### Forhandling

##### Jørn Pedersen (S):

Dette lovforslag drejer sig om at rette en fejl, der er opstået vedrørende ikrafttrædelsesdatoen i lov nr. 422 af 30. juni 1993. Lovforslaget drejer sig i hovedtrækkene om tre punkter: For det første, at indbetalinger på kontrakter indtil 1. januar 1994 ikke må overstige kr. 10.000 årlig, for det andet, at loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, samt at loven har virkning fra 2. juli 1993, og for det tredje: I perioden fra 6. oktober til 1. januar 1994 kan hver person kun oprette én boligsparekontrakt efter loven.

Som sagt indeholdt boligministerens forslag om ændring af loven en fejl med hensyn til ikrafttrædelsesdatoen. Ministeriet er først efter lovens vedtagelse blevet opmærksom på dette problem. Derfor gjorde man det, at man allerede i bekendtgørelse nr. 602 af 17. marts 1993 offentliggjorde, at der var tale om en teknisk fejl, og at et ændringsforslag med henblik på at rette fejlen ville blive fremsat snarest muligt. Allerede den 30. juni 1993 fremsendte Boligministeriet en henstilling til Finansrådet om, at bankerne administrerede ordningen i overensstemmelse med bemærkningerne frem for lovens tekst.

Man har siden fået undersøgt hos Justitsministeriets Lovafdeling, hvad man siger om fremgangsmåden, om det betænkelige eller ikkebetænkelige i at foreslå ændringer med til-

bagevirkende kraft, og herfra svarer man, at man ikke har nogen betænkelighed, når man ser hele sagsforløbet igennem.

Med disse bemærkninger vil jeg gerne på Socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget. Vi støtter det og håber, at vi hurtigt kan få det vedtaget her i Folketinget, så vi kan få loven til at fungere efter den hensigt, der var med loven, da den i sin tid blev vedtaget.

##### Pernille Sams (KF):

Lovforslaget er jo beklageligt, for det er udtryk for lovsjusk i regeringens skattereform. Vi havde som bekendt hverken lod eller del i skattereformen, og vi stemte også imod den lov, som dette lovforslag ændrer på, nemlig loven, der afskaffer boligsparekontrakterne.

Vi må tage til efterretning, at regeringen har lavet en fejl, og det blander vi os ikke i at de retter op på; derfor vil vi undlade at stemme.

Men jeg vil alligevel ikke undlade at gøre regeringen opmærksom på det forkastelige i, at der er tale om en lov med tilbagevirkende kraft. Ændringen har virkning fra 2. juli 1993, og det er efter vores opfattelse en grim glidebane at lovgive med tilbagevirkende kraft, også selv om der er tale om at rette op på en fejl.

##### Bodil Thrane (V):

Jeg ved ikke, om man lidt kan tale om skæbnens ironi, når vi nu igen her i folketingssalen skal tale om den lov om boligsparekontrakter, som aldrig skulle have været ophævet.

Det redskab, der kunne gøre folk lidt mere selvhjulpne, fjernede regeringen i en forfærdelig hast i deres iver for at fremme et øget forbrug og sende et politisk signal ud om, at det er lige meget, om folk sparer op eller ej.

Det, vi skal behandle her, drejer sig om en teknisk fejl, og det vil vi fra Venstres side tage til efterretning. Men man kan ikke lade være med at gøre sig tanker om, hvorvidt dette eksempel er dækkende for hele den række af lovforslag, der blev kastet igennem Folketinget ved afslutningen af sidste samling, for så har vi jo meget til gode i dette efterår.

Den foreliggende rettelse – at fastholde maksimumgrænsen for hensættelse på 10.000 kr. i det halve år, man udsatte lovforslagets ikrafttræden med – kan naturligvis forklares, men en undrende befolkning kan med rette sætte spørgsmålstegn ved regeringens handle-måde.